УТВЪРДИЛ:

СТЕФАН РАДЕВ
КМЕТ НА ОБЩИНА СЛИВЕН

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА СЛИВЕН

ЗА РАВЕНСТВО, ПРИОБЩАВАНЕ И УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ

2024 – 2027 г.

Сливен
2024

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение……. 3

1. Актуално състояние на ромската общност в община Сливен…….…. 3

2. Приоритет образование и обучение……..… 5

3. Приоритет здравеопазване…….…… 9

4. Жилищни условия…… 16

5. Приоритет заетост……..…….. 18

6. Върховенство на закона и недискриминация…….. 20

7. Култура и медии…….. 21

8. Планирани дейности за изпълнение на плана за периода 2024-2027г. … 24

9. Очаквани резултати от реализацията на Общинския план за действие .. 55

10. Мониторинг на изпълнението ……..…….. 55

Заключение …….. 56

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият План за действие на Община Сливен за равенство, приобщаване и участие на ромите 2024 – 2027, наричан по-нататък План за действие, е неразделна част от Областната стратегия за равенство, приобщаване и участие на ромите на област Сливен 2021-2030. Планът за действие се основава на приоритетите, формулирани в Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) и Национален план за действие за периода 2024 – 2027 г. Планът за действие концентрира усилията на отговорни институции и неправителствения сектор на местно ниво да планират и реализират конкретни цели и дейности насочени към изпълнение политиките за приобщаване на ромите и на други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация на територията на община Сливен. Разработен е чрез интегриран подход, при който въз основа на дефинирани национални приоритети са планирани мерки и обединени ресурси за разрешаване на идентифицирани проблеми и удовлетворяване потребности на специфични уязвими групи от населението на общината.

В съответствие с Плана за действие за изпълнение на Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) настоящият план обхваща следните приоритетни области на действие:

- Образование и обучение;
- Здравеопазване;
- Жилищни условия;
- Заетост;
- Върховенство на закона и не дискриминация;
- Култура и медии.

Настоящият план за действие задава конкретни насоки за изпълнение на местно ниво на интеграционни политики, насочени към граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация на територията на общината, като се цели повишаване тяхното благосъстояние, създаване на условия за включването им във форми на обществения, икономическия, културния и политическия живот, както и подпомагане процеса на развитие на Община Сливен.

Планът за действие е разработен от работна група, сформирана със заповед на Кмета на Община Сливен, в която са включени експерти от общинска администрация и представители на НПО и е отворен документ, който подлежи на допълване и актуализиране.

1. АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ НА РОМСКАТА ОБЩНОСТ В ОБЩИНА СЛИВЕН

Община Сливен е най-голямата по територия и брой жители община на територията на област Сливен. Според официалните данни от проведеното през 2021 г. преброяване на населението и жилищния фонд в Република България населението на област Сливен възлиза на 172 690 души. Населението на община Сливен е 112 890 души. Сред другите общини от областта с относително по-голям брой население е Нова Загора (30 569 души), а общините Котел (15 919 души) и Твърдица (13 312 души) са с най-малък брой.

В административния център – гр. Сливен, живее 72.66% /83 740 души/ от населението на общината. Населението на област Сливен се характеризира с многообразния си етнически състав: българи, роми, турци и др., като делът на малцинствата значително превишава този за страната: 22,6% срещу 14,4%.

Населението на Община Сливен се характеризира с многообразния си етнически състав: българи, роми, турци и др., като делът на малцинствата значително превишава този за страната. От отговорилите на въпроса за самоопределяне общо 112 890 души, 80 042

души (70,9%) се самоопределят като българи, 14 872 (13,17%) - като роми, 4 331 (3,84%) – като турци, 1 488 (1,31%) – като други.

Населени места (квартали, махали) с компактно ромско население на територията на общината са следните - кв. Надежда и кв. Комлука в гр. Сливен, както и обособени ромски махали в гр. Кермен и селата Чинтулово, Селиминово, Сотиря, Струпец, Злати войвода, Самуилово, Гергевец, Калояново, Тополчане, Камен, Крушаре, Гавраилово, Николаево, Скобелево, Мечкарево, Желю войвода, Горно Александрово, Трапоклово, Драгоданово, Блатец, Глуфишево и Струпец.

По експертни наблюдения реалният брой на ромите в община Сливен е доста по-висок от статистическите данни, тъй като при преброяването на населението хората имат право сами да определят етническата си принадлежност или да не посочат такава, както и поради факта, че част от ромското население се самоопределя като българи, турци и др.

Независимо от конкретиката на цифрите, всички изследвания на национално и местно ниво налагат извода, че като цяло община Сливен може да се счита за типичен район на концентрация на етнически малцинства, като делът им значително превишава този за страната.

Най-уязвимата етническа общност в общината е ромската. Представителите на тази малцинствена общност, като цяло са с много ниски нива на грамотност и слабо владеене на български език. Нивото на образование и квалификация в тази общност, като цяло, не е конкурентно в условия на пазара на труда. В значителна степен високите нива на безработица в общината се дължат на високия процент трайно безработни от ромски произход, макар и официалните данни да не отчитат този признак.

В групата на ромите влизат значителен брой социално изолирани лица, при които са налице различни фактори, подкрепящи бедността – ранно отпадане от училище, което води до ниска степен на образованост и квалификация, трайна безработица и липса на трудови навици за част от тях, ограничени възможности за заетост, лоши битови условия, липса на достатъчен достъп до здравни, социални и образователни услуги.

В тази група попадат семейства в неравностойно положение, чиито деца с голяма вероятност ще повторят модела на социална изолация на своите родители. За да се наруши процеса на цикличност е необходима комплексна интервенция насочена срещу бедността като многоаспектно явление, която да подпомогне семействата за осигуряване на условия за социално включване и развитие на своите деца.

Пряка последица от състоянието на бедност и особено това при децата е нарушаване на техните права и значително ограничаване на възможностите за бъдещо развитие. Същевременно, нарушаването на основни права на децата по различни причини е предпоставка за бедност и проява на различни форми на дискриминация.

Обособените ромски квартали в селищата на общината са райони със структурна бедност и голям относителен дял на деца, семейства и хора в риск: трайно безработни с ниска степен на образование и професионална квалификация; непълнолетни майки; деца в риск от отпадане от училище; деца, настанени в институции; необразовани млади хора; многодетни и непълни семейства. Акумулирането на икономически, образователни и етнокултурни рискови фактори оказва най-силно влияние, когато семейството живее в изолация в рамките на обособена компактна малцинствена група и изисква интегриран и многостранен подход за траен успех в решаването на проблемите.

В тези общности се възпроизвеждат и определени стереотипи (ранни бракове, ранна раждаемост, висока степен на миграция, липса на уседналост, комуникацията в семейството и общността се осъществява на език, различен от български). Всичко това често води до различни модели на социално изключване на хора от тази етническа група и особено на децата. Те или въобще не посещават училище или отпадат твърде рано от учебния процес, преди да са завършили определена образователна степен. Често тези деца са обект и на дискриминация, която остава скрита. Немалък е процента от тези деца, които по различни причини се настаняват в различни социални услуги от резидентен тип.

2. ПРИОРИТЕТ ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Ниското равнище на образование е един от основните фактори, определящи бедността, социалната изолация и невъзможността за реализиране на пазара на труда. С оглед на това, основен подход за превенция на бедността и социалната изолация остава увеличаването на инвестициите в образованието. Специални усилия трябва да бъдат положени за развиване и разширяване на възможностите за учене през целия живот. Друго основно предизвикателство е обвързването на изискванията на пазара на труда с обучението на квалифицираните специалисти, които имат не само професионална, но и общообразователна подготовка.

Гарантирането на равен достъп до качествено образование за всяко дете е възможно чрез интегриране на система от мерки, насочени от една страна към повишаване нивото на образователния процес, а от друга – към по-пълно обхващане на децата и учениците в задължителната предучилищна и училищна възраст в детските градини и училищата. Осъществена е оптимизация на училищната мрежа в съответствие с демографските и социално-икономически промени в общината, с цел осигуряване възможност на всяко дете да получи съизмеримо по качество образование и повишаване ефективността на публичните разходи. С утвърдената общинска мрежа на детски градини, училища и обслужващи звена се удовлетворяват интересите на ученици и родители.

Към настоящия момент на територията на община Сливен функционират:

- 27 детски градини, от които 14 в гр. Сливен и 13 в населените места в общината /една от които е и средищна/.
- Училища:
  - неспециализирани: 2 начални училища; 21 основни /8 средищни, две от които са и защитени/; 5 средни; 9 гимназии /3 профилирани и 6 професионални/;
  - специализирани: Спортно училище и Национална художествена гимназия.
- Обслужващи звена:
  - Център за подкрепа за личностно развитие - Детски комплекс – Сливен (ЦПЛР-ДК-Сливен);
  - Център за специална образователна подкрепа „Д-р Власаки Шуманов” - гр. Сливен (ЦСОП „Д-р Власаки Шуманов”);
  - Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – Област Сливен (РЦППО-Сливен).
  - Център за подкрепа за личностно развитие - Астрономическа обсерватория „Д-р Петър Берон“ (в сградата на СУ „Йордан Йовков“)

Финансирането на детските градини се осъществява от държавния и от общинския бюджети. Децата и учениците са един от основните приоритети на общинската администрация, затова и общинските разходи за детска грижа нарастват постепенно. Тази тенденция следва да бъде запазена и в бъдеще, като същевременно тя е обоснована и със стабилизирането на демографските фактори на местно ниво. Едновременно с това през последните години Община Сливен поетапно осъществява обновяване и модернизиране на материално-техническата база със средства от общинския и държавния бюджет и чрез европейски програми и проекти.

На средищните училища са предоставени училищни автобуси за обезпечаване транспорта на децата и учениците, подлежащи на задължително обучение от съседните населени места в които няма училище или детска градина. Създадена е организация за целодневно обучение с осигурено обедно хранене за всички ученици.

На учениците от населените места в общината завършили VII клас се предоставя безплатен транспорт със средства от държавния бюджет до гр. Сливен за продължаване

на обучението си в гимназиален етап в средните училища, професионалните и профилираните гимназии в града.

За развитие на условията за равен шанс и приемственост са осигурени безплатни познавателни книжки на децата в задължителна предучилищна възраст и безплатни учебни комплекти за учениците от I до XII клас, което е предпоставка за интегрирането на ученици от различни социални групи в образователния процес и осигурява равен достъп до образователни услуги.

В община Сливен предучилищното образование се осъществява от детските градини и от училищата, към някои от които има разкрити полудневни групи за деца на възраст 5 и 6 години. В детските градини децата постъпват в годината на навършване на 3 годишна възраст или при навършени две години по преценка на родителя, при липса на детска ясла или яслена група в детска градина в съответното населено място и при наличие на свободни места в детската градина.

Предучилищното образование в детските градини се осъществява при целодневна, полудневна, почасова или самостоятелна организация. Децата се разпределят във възрастови групи, а при недостатъчен брой деца могат да се сформират и разно възрастови групи. В съответствие с приетите изменения в Закона за предучилищното и училищното образование от 2023 година предучилищното образование е задължително и за децата на 4 годишна възраст. Община Сливен осигури необходимия капацитет и услови, така че от учебната 2023/ 2024 година детските градини обхванаха децата на възраст 4, 5 и 6 години.

В таблицата по-долу са представени данни за броя на обхванатите деца и ученици в детските градини и училищата в община Сливен за последните десет учебни години. Както е видно от таблицата, броят им варира в малки граници, като през учебната 2016/ 2017 година броят на обхванатите ученици е бил най-голям. До голяма степен това се дължи на естествените процеси на миграция от и към общината. Част от населението се изхранва със сезонна работа, като често пъти цялото семейство се мести временно в друго населено място. Не малък е и броят на мигриращите извън страната. Наблюдават се много случаи при които децата, посещаващи детска градина или училище, заминават с родителите си в чужбина и прекъсват посещението на образователната институция. Не винаги е успешно повторното обхващане на тези деца в образователната система след завръщането им в България. Прекъсване на образованието през учебната година и завръщане на детето в училище или в детската градина в края на учебната година води до редица образователни дефицити, които много трудно се преодоляват по-нататък.

Таблица: Брой деца и ученици, обхванати в училища и детски градини за периода от учебната 2014/ 2015 година до учебна 2023/ 2024 година

Учебна година	**Брой деца в целодневни и полудневни групи в детските градини**	**Брой деца в полудневни групи в училищата**	**Брой обхванати ученици от I до XII клас**
2014/ 2015	3 686	846	14 368
2015/ 2016	3 596	786	14 707
2016/ 2017	3 420	712	15 078
2017/ 2018	3 325	715	14 893
2018/ 2019	3 494	662	14 962
2019/ 2020	3 487	696	14 300
2020/ 2021	3 503	689	13 997
2021/ 2022	3 511	683	13 745
2022/2023	3577	814	14 124
2023/2024	3414	774	14 044

Продължава да е налице проблемът с учениците, които напускат преждевременно училище, както и с децата, необхванати от образователната система. Възможностите за бъдеща житейска и професионална реализация при тях са много по-малки и те са в по-голям риск от социална изолация.

Най-често дефинираните причини за ранното напускане са:

- социално-икономически: ниски доходи на родителите, лош жизнен стандарт и битови условия; безработни родители; деца ангажирани със сезонна работа или с отглеждане на по-малки братя и сестри; дефицит на социални умения;
- семейни или етнокултурни: незаинтересованост на родителите за обучението и образованието на децата; неграмотност или ниско ниво на образованост на родителите; липса на мотивация за учене; ранни бракове;
- миграция на родителите - преместване на учениците в други населени места или чужбина, заедно с родителите; ученици оставени за отглеждане от роднини, които не са в състояние да упражняват ефективен контрол;
- трудности при усвояването на учебното съдържание, обусловени от езиковата бариера; малък или никакъв контакт между родителите и учителите; възрастови или личностни проблеми.

В по-голямата си част мерките за намаляване процента на напуснали ученици се прилагат от училищните ръководства и педагогическите съвети. Едновременно с това се търсят нови подходи чрез осъществяване на постоянен контакт с родителите, съдействие от различни институции или от изявени представители на местната общност. Посредством програми и проекти се работи за подобряване на училищната среда, за да стане училището по-привлекателно за децата, обогатява се интеркултурната компетентност на учители и директори, чрез различни квалификационни курсове и обучения. Това е предпоставка за по-ефективен диалог с деца и родители и повишава капацитета на училищата за работа със застрашените от отпадане ученици.

Подходи за намаляване броя на не извинените отсъствия:

- превантивна работа с учениците за позитивна нагласа към учебния процес;
- поддържане на постоянни контакти с родителите и настойниците от класните ръководители, педагогическите съветници и директорите; участие на родителите в извънучилищни форми; съвместно организиране на тържества, в които децата се изявяват пред родителите си и други представители на обществеността;
- въвеждане на целодневно обучение;
- повишаване качеството на образователния процес, чрез подобряване на материалната база и използване на интерактивни методи;
- усъвършенстване на системата за осигуряване качеството на професионалното образование и обучение, популяризиране на професионалното образование и възможностите на публично-частното партньорство чрез съвместни дейности с бизнеса като възможност за устойчив растеж на човешките ресурси;
- беседи в часа на класа за образованието, като предпоставка за успешната реализация в живота;
- работа по проекти и национални програми за осъществяване на превенция от отпадане и рисково поведение чрез допълнителни занимания по интереси и за повишаване на мотивацията за учене.
- включване на младежите в живота на училището, в т.ч. и при вземане на решения, отнасящи се до тях;
- съвместни дейности за стимулиране на талантливи ученици и финансово подпомагане на деца от финансово затруднени семейства;

- систематизиране на ежегодните мерки в Програма за превенция на отпадането от училище, приета на заседание на педагогическия съвет, както и планове за работа с родителите.
- добро партньорство между училище, община, кметове на малки населени места, институции и организации на територията на община Сливен.

Изпълнението на мерките е насочено към реализиране на част от основните приоритети на образователната система – интеграция на деца със специални образователни потребности, привличане и задържане на социално слабите деца в училище, ограничаване броя на отпадналите ученици.

Резултатите сочат, че акумулирането на икономически, образователни и етнокултурни рискови фактори оказват силно влияние, когато семействата живеят в изолация в рамките на обособена компактна малцинствена група. Това налага прилагане на интегриран и многостранен подход за траен успех в решаването на основни проблеми. Установените тенденции и различни потребности на населението в квартала обуславят необходимостта от разработване и реално функциониране на комплексна форма на интегрирано предлагане на публични услуги с цел максимална подкрепа за позитивно ранно детско развитие и удовлетворяване на здравни, образователни и културни потребности на деца от рискови групи, техните родители и жителите на квартала като цяло.

Като форма на интегрирано предлагане на услуги са изградените в кв. „Надежда“ гр. Сливен детска градина, културен и здравен център. Дейностите са изпълнени с финансова подкрепа от Българо-Швейцарската програма за сътрудничество по „Интегриран проект за социално включване на роми и други уязвими групи в гр.Сливен“. През 2018 г. беше открита Детска градина „Надежда“ в която към учебната 2023/ 2024 г. се обучават, възпитават и социализират 171 деца на възраст от 3 до 7 години.

Продължава изпълнението на проектите на Община Сливен по Програма „Изграждане, пристрояване, надстрояване и реконструкция на детски ясли, детски градини и училища“ (2020 – 2022 г.) на МОН, от които за разширяване и реконструкция на съществуващи сгради и изграждане на нови сгради за детски градини на територията на общината, както следва:

1) Изграждане на нова сграда за детска градина в кв. „Надежда” с капацитет от 6 целодневни групи;
2) Изградена е нова сграда за детска градина в с. Сотиря с капацитет от 6 целодневни групи и предстои обзавеждане на ДГ.
3) Изграждане на нова сграда за детска градина в с. Тополчане с капацитет от 6 целодневни групи;
4) Реконструкция и разширение на съществуваща сграда за детска градина в с.Чинтулово с капацитет от 2 целодневни групи;
5) Реконструкция на съществуваща сграда за детска градина в с. Селиминово с капацитет от 2 целодневни групи;
6) Пристрояване на помещения за още една целодневна група (спалня, занималня, разливно и санитарен възел за децата) в ДГ „Зорница”, с. Гавраилово.

С реализирането на тези проекти ще се увеличи капацитета на съществуващите детски градини и ще се открият нови детски градини в населени места и квартали, където години наред е затруднен обхвата на децата (особено в задължителна предучилищна възраст) поради липса на образователна институция в системата на предучилищното образование, ще се създадат и условия за пълния обхват на децата на 4 годишна възраст, в задължително предучилищно образование..

През 2017 г. Министерски съвет прие с постановление № 373 от 5 юли 2017 година Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в

образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст. Механизмът цели обхващане на всички, подлежащи на задължително предучилищно и училищно образование деца и ученици и намаляване броя на отпадналите от образователната система. Основната роля на екипите за обхват по механизма е да посетят на адрес децата и учениците, за които има информация, че никога не са посещавали детска градина или училище или са отпаднали от образователната система, да установят причините, поради които тези деца не са обхванати и да посочат в зависимост от всеки конкретен случай, мерки за обхващане на децата.

3. ПРИОРИТЕТ ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

На областно и общинско ниво няма точна статистика за особеностите при демографската характеристика на малцинствените групи и конкретно на ромското население. Трябва да се има предвид факта, че извън преброяването на населението, данни по етнически признак не се събират. Данните, с които разполагат институциите са въз основа на доброволно самоопределяне на лицата. В Община Сливен концентрация на малцинствени групи има в няколко квартала, като жителите имат достъп до различни медицински специалисти и избор на лекари.

Съгласно българското законодателство всички здравноосигурени лица - български граждани, независимо от своето етническо самоопределяне, пол, възраст, социален статус имат право на медицинска помощ, заплащана от Здравноосигурителната каса. Сериозен проблем представлява **здравната неосигуреност** сред ромското население. Поради факта, че част от ромите не са здравноосигурени, те не могат да ползват здравни услуги, рядко прибягват до превантивна медицинска помощ и разчитат най-вече на спешната медицинска помощ. Няма официални данни за брой на неосигурените лица.

Пренаселеността в ромските махали води до по-чести епидемии от грип и други респираторни болести, стомашно-чревни заболявания, хепатит и др. Ромите по-често от останалото население страдат от редица социално-значими заболявания, като високо кръвно налягане, диабет, сърдечни болести, артрит, ревматизъм, астма, хроничен бронхит и язва на стомаха. Липсата на средства и условия за лечението им водят до бързо хронифициране на заболяванията, до масова ранна инвалидизация и до преждевременна смъртност. Достъпът до здравни услуги зависи от различни фактори, които оказват кумулативен негативен ефект върху здравето на български граждани от ромски произход. Поради бедността си голяма част от тях не са в състояние да се лекуват.

Също така сериозен проблем са **бременните жени** от уязвимите групи, които попадат в особено рискова категория. Предвид специфичния начин на живот, те пренебрегват редовното посещение на женски консултации, с което поставят бременността в риск. Бременните жени се картотекират непосредствено преди раждане и с това попадат в рискови групи бременности. Същото явление се пренася и върху децата, те не се водят на детски консултации, което компрометира имунизационния им календар и поставя здравето им в риск.

Нивото на **здравна култура** при ромите е ниско. Голяма част от тях нямат познания за своите права и задължения в областта на здравеопазването, не са наясно с много от аспектите на здравната култура, свързани с ваксинации, инфекциозни болести, детско хранене, идентифициране на проблеми и грижи, свързани със здравето. Част от тях не осъзнават ползите от ваксините и рисковете от пропускането им.

Съществен проблем е и **ниското образование** и особено неграмотността, свързана с невъзможността за самостоятелност при попълване на документи и осъществяване на достъп до медицинска помощ.

Изолираността на квартали с ромско население, трудното допускане на външни хора, както и голямата гъстота на живеене са бариера за осъществяване на достъп на институциите до тях. Това е причината за разпространяването на инфекциозни заболявания. Липсата на възможност за изолация при необходимост е сериозен проблем, който води до разпространяване на зарази с епидемичен характер.

Към момента липсва официална статистика за демографска характеристика на малцинственото население в т.ч. ромско, но може да се отбележи значително по-висока раждаемост при тях.

Таблица 1:

Коефициент на раждаемост по години										
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Общо за страната	9.4	9.2	9.1	9.0	8.9	8.8	8.5	8.5	8.8	8.9
	Сливен	12.4	12.6	12.2	12.5	12.0	12.4	11.7	11.9	12.2	12.5

В Област Сливен е регистриран висок относителен дял на раждаемост, спрямо средния за страната. През 2023 г. коефициентът на раждаемост в Област Сливен е 12,5%, което е с 3,6% по-високо от средната стойност за страната. Тази тенденция се запазва за предходните години (виж. табл. 1).

Таблица 2: Брой живородени

Мерна единица	**Година**	**Област Сливен**	**В град Сливен**	**В селата**
брой	2014	1422	908	514
	2015	1458	970	488
	2016	1462	983	479
	2017	1462	952	510
	2018	1403	951	452
	2019	1407	901	506
	2020	1302	817	485
	2021	1335	830	505
	2022	1245	770	475
	2023	1308	804	504

От особено значение е нарастващия брой живородени с възраст на майката под 20 години за предходния 10 годишен период (виж. табл. 3). На базата на проведени изследвания могат да се отбележи, че ранната раждаемост е често срещана сред ромското население. По данни на НСИ за Община Сливен броят на живо родени през 2023 г. с възраст на майката под 20 години се е повишил през последното десетилетие.

Таблица 3:

Възраст / Година	**Под 20**	**20-24**	**25-29**	**30-34**	**35-39**	**40-44**	**45+**
2013	342	360	380	214	126	16	2
2023	414	308	241	198	111	32	4

След пандемията от COVID 19, през последните няколко години се запазва проблемът с **инфекциозните заболявания** в квартали с концентрация на бедност и малцинствени групи. Неизградената или липса на инфраструктура, повишена гъстота на населението, неблагоприятна жилищна и околна среда водят до влошаване на качеството

на живот и концентрация на инфекциозни заболявания, поради изолираността на тези общности. А тя от своя страна лишава населението от информация, отношение към което имат и предразсъдъците. Липсва регистрация на здравните показатели на значителна част от етническите групи и това затруднява оценката на здравето им. Здравните медиатори съдействат на личните лекари, като при необходимост осъществяват контакт с лица, на които им предстои имунизация и ги информират за важността от посещение на лекар. Лошите жилищни условия водят до повишена заболеваемост от хепатит и създават условия за усложнение и тежко протичане и на други заболявания.

Според Анализа на изпълнението на дейностите по имунопрофилактиката в България през 2023 година на Националния център по заразни и паразитни болести, броят заболели от ваксинопредотвратими инфекции в страната през 2023 г. е 288. От тях 246 са заразени с вирусен хепатит В, а 29 от случаите са във възрастта от 0 до 29 г. (възрастови групи обект на рутинна имунизация от 1991 г. насам).

През 2023 г. експерти от **РЗИ-Сливен** проведоха беседи в с. Сотиря и в с. Чинтулово на тема: „Значение на профилактичните прегледи“, „Здравословно хранене и отглеждане на малко дете“, „Вредата от най-разпространените рискови фактори – тютюнопушене и алкохол“. Обхванати са 51 лица, разпространени са 180 здравно-информационни материала. С финансови средства, осигурени от държавния бюджет и бюджета на Национална програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН, са осигурени тестове и консумативи, които да се прилагат за лицата в най-голям риск чрез мобилен кабинет или в лаборатория за вирусологични изследвания към РЗИ – Сливен. Изследвани са 1279 лица. Проведени са 2 семинара в лечебни заведения относно премахване на стигмата и дискриминацията спрямо хората, живеещи с ХИВ/СПИН. Осъществени са образователни кампании, изготвени са рекламни и здравно-образователни материали и консумативи с цел популяризирането на начините на предаване на заболяванията. Закупени са презервативи, които се разпространяват сред различни групи от обществото в партньорство с БЧК и здравните медиатори. Организиран е обучителен семинар за здравните медиатори на тема: „Инициатива за здраве и ваксинопрофилактика“ с цел ограничаване на разпространението на ХИВ сред ромската общност. Проведен е обучителен семинар за ротавирусните гастроентерити и необходимостта от профилактика чрез имунизация. Организирани са семинари с участие на медицински специалисти от училищните заведения, здравни медиатори, представители на НПО и родители по въпросите за риска от заболяване, причинено от човешки папилома вирус и необходимостта от първична профилактика на РМШ чрез имунизация на тема: „Първична профилактика на рака на маточната шийка, профилактика на заразните болести и безопасността на ваксините“. С предоставените от Министерство на здравеопазването мобилни кабинети за извършване на прегледи на лица в неравностойно положение, принадлежащи към етническите малцинства, се дава възможност да се обхванат лица с прекъснати или без здравноосигурителни права. Организирани са профилактични прегледи с 4 броя специализирани мобилни кабинети:

- 1 брой акушеро-гинекологичен
- 2 броя педиатрични
- 1 брой мобилен флуорограф

За провеждането на прегледите са избрани за партньорите ДКЦ - Сливен ООД и МЦ „Д-р Георги Миркович“ ЕООД. Прегледите са извършени по график, придружени с необходимата документация. Изпълнителите са представили отчети за извършените прегледи в населени места от Област Сливен с компактно малцинствено население от ромски произход.

- ДКЦ - Сливен ООД има извършени общо 449 прегледи в 5 села от Област Сливен (192 профилактични прегледи с мобилен флуорограф от пулмолог и 257 профилактични педиатрични прегледи)
- МЦ „Д-р Георги Миркович“ ЕООД има извършени общо 437 прегледа в 11 населени места от Област Сливен (180 АГ профилактични прегледи и 257 профилактични педиатрични прегледи)

Здравната мрежа в Община Сливен е изградена от различни по вид лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ. Но трябва да се подчертае, че разпределението на болниците и медицинските центрове в областта е неравномерно. В районите с висок дял на малцинствено население, както и в селските райони, техният брой е най-малък. Друг сериозен проблем представлява здравната неосигуреност сред населението от ромски произход. Ромите най-често разчитат на услугите на Бърза помощ, на алтруизма на лекарите и на консултациите на фармацевтите.

Таблица: Лечебни заведения за болнична помощ към 31.12.2023 г.

Община	**Болнично заведение**
Сливен	1. МБАЛ „Д-р Иван Селимински“АД – Сливен 2. МБАЛ „Хаджи Димитър” ООД – Сливен 3. САГБАЛ „Ева” ЕООД – Сливен 4. СХБАЛ „Амброаз Паре” ООД – Сливен 5. МБАЛ – Сливен към ВМА – София

Към 31.12.2023г. в РЗИ - Сливен са регистрирани **273** лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ **(**267 от тях са в гр. Сливен и 6 в селата**)**, индивидуални практики за първична медицинска помощ – **54** (от тях 49 в гр. Сливен и 5 в селата). Брой групови практики за първична медицинска помощ-**7**. Броят на общопрактикуващите лекари -**78** (от тях 73 в гр. Сливен и 5 в селата).

В селските райони обикновено един ОПЛ обслужва по график пациенти от няколко села, поради което много често обслужването на тези пациенти реално се осъществява от фелдшери или медицински сестри, което пряко се отразява на качеството на диагностично-лечебния процес.

Всичко това създава проблеми с обслужването, лишава пациентите от своевременен достъп до специализирана медицинска помощ и евентуално болнично лечение. Често се забавя насочването на пациентите към специалист, поради което се увеличава броя на болните с късно поставена диагноза и възникващи усложнения, късна хоспитализация, водеща до скъпоструващо лечение и удължен болничен престой.

През последните години е тревожна трайната тенденция към намаляване на броя на общопрактикуващите лекари в общината. За периода 2020-2023г. броя на работещите в системата ОПЛ е намалял от 119 на 78.

Продължават да преобладават индивидуални практики за първична медицинска помощ като форма на организация на работа на общопрактикуващите лекари. Извънболничната помощ не развива своя капацитет за осигуряване на непрекъснат достъп на пациентите до първична помощ, особено в труднодостъпните и отдалечени места.

В лекарските практики за първична медицинска помощ в селата липсват трайно пребиваващи там общопрактикуващи лекари, което затруднява оказването на медицинска помощ на населението. В област Сливен осигуреността с лекари в края на 2023г. е 30,6 на 10 000 души от населението при 46,4 на 10 000 души за страната. За сравнение осигуреността с лекари в края на 2022 г. в област Сливен е била 29,7 на 10 000 души от населението, при 45,9 на 10 000 души за страната.

Системата за спешна медицинска помощ в област Сливен се състои от две структурни звена:

- ЦСМП - Сливен с разкрити 4 филиала във всяка Община от областта;
- Спешно отделение на МБАЛ „Д-р Иван Селимински” АД - гр. Сливен.

Към Община Сливен е разкрита и функционира от години **Детска млечна кухня**, която предоставя здравословна храна, съобразена с възрастовите особености на деца от 10 месечна до 3 годишна възраст, които не посещават детско заведение. Млечната кухня се намира в кв. „Даме Груев“ в гр. Сливен. Разкрити са раздавателни пунктове в града за

улесняване на родителите. През 2023 г. бяха разкрити нови раздавателни пунктове в селата: Самуилово, Камен, Ж. Войвода и Крушаре. През 2024 г. , във връзка с установената необходимост от такава услуга, бяха разкрити нови пунктове в гр. Кермен и селата Ковачите, Младово, Гавраилово и Калояново. С новоразкритите пунктове на ДМК, на семействата е осигурен достъп до качествена и здравословна храна за техните деца.

Освен Детска млечна кухня функционират и седем самостоятелни **детски ясли**:

- Детска ясла № 3 - гр. Сливен, ул. „Аспарух" № 3а
- Детска ясла № 6 - гр. Сливен, ул. „Халката" № 38
- Детска ясла № 9 - гр. Сливен, ул. „Дели Ради“ №12
- Детска ясла № 12 - гр. Сливен, кв. „Клуцохор", ул. „Хилендар" № 9
- Детска ясла № 13 - гр. Сливен, ул. „Владислав Очков" № 9
- Детска ясла № 13 - /филиал/ в кв. „Дружба“
- Детска ясла № 14 - гр. Сливен, ул. „Одрин" № 5
- Детска ясла № 15 - гр. Сливен, кв. „Българка”

В детските ясли се осигуряват условия за развитие на децата, чрез правилна организация на работата и научно обосновани методи и средства за отглеждане, хранене, предпазване от заболявания и възпитание на децата, както и спокойна и уютна атмосфера, за правилно протичане на адаптационния период за по-бързо приспособяване към яслените условия на живот. Децата се възпитават да изграждат базисни умения и навици, подходящи и съобразени с тяхната възраст.

Изключително важна е ролята и посредничеството на здравните медиатори, които са свързващо звено между уязвимите групи от населението и системата на здравеопазване. Медиаторите работят предимно с лица с ниска здравна култура, улесняват достъпа им до здравни услуги, както и подпомагат процеса на приобщаване на ромите сред българското общество. Повишаването на здравната култура и информираността е важна стъпка за осъзнаване на необходимостта от здравни грижи и услуги. Усилията на медиаторите са насочени към кварталите с компактно ромско население. Информират се за правата и задълженията им свързани с ваксинации, инфекциозни болести, детско хранене, женска консултация. Идентифицират се на проблеми и грижи, свързани със здравето. Провеждат индивидуални и групови консултации, мобилна работа, съдействат за осъществяване на планови имунизации, профилактични прегледи и др. При наличие на нарушени права, медиаторите сезират съответните институции за нарушени детски, социални и права на човека. В Община Сливен има назначени на трудов договор общо 6 здравни медиатора, като предстои броят им да бъде увеличен на 8.

Община Сливен осигурява чрез АГ специалист целогодишно безплатни гинекологични прегледи на здравно неосигурени жени, насочени от сдружение „Лекари на света“, от други структури или насочили се сами. Прегледите включват:

- гинекологичен преглед (първичен, вторичен и контролен)
- вземане на проби за PAP- изследване на цитонамазка и микробиологични тестове на пациентките
- предписване на лечение при необходимост
- поставяне и изписване на контрацептиви
- отстраняване на спирали, поставяни от АГ специалиста, когато е необходимо

В детските заведения и училищата в Община Сливен са оборудвани 52 броя **здравни кабинета**, в които медицински специалисти извършват превенция на здравето, оказване на първа долекарска медицинска помощ, съдействие на личните лекари за провеждане на имунизации и задължителни профилактични прегледи, противоепидемичен контрол и ежедневен филтър. Специалистите осъществяват промоция на здравето и профилактика на болестите, чрез изнасяне на беседи за: първа помощ при различни критични ситуации, здравословното хранене, вредата от алкохола и тютюнопушене, наркотични вещества, СПИН, венерически болести и други социално-значими заболявания.

В изпълнение на Националната програма за подобряване на майчиното и детско здраве 2021-2030 г. и Плана за действие за периода 2021-2023 г., в „МБАЛ "Д-р Иван

Селимински" – Сливен” АД, функционира Здравно-консултативен център за майчино и детско здраве.

От услугите на центъра, които са напълно безплатни, могат да се възползват родилки и бременни жени с патология на бременността, деца с увреждания и с хронични заболявания, недоносени деца, както и техните родители.

В центъра се извършват:

- Информационни, логистични и координационни дейности за деца с увреждания и с хронични заболявания, родилки и бременни с патология на бременността в хода на тяхното болнично лечение и/или амбулаторно проследяване и лечение;
- психологическо консултиране и подкрепа на деца с увреждания, с хронични заболявания, недоносени деца и техните родители, бременни и родилки, хоспитализирани в болницата;
- специализирани консултации от медицински и немедицински специалисти (лекари, психолог и социален работник) на деца с увреждания, деца с хронични заболявания и недоносени деца, по искане от личния лекар на детето или от лекар-специалист от извънболничната помощ, наблюдаващ детето, след изчерпване на диагностично-терапевтичните възможности в извънболничната помощ за дейностите в обхвата на задължителното здравно осигуряване;
- специализирани консултации на бременни жени с патология на бременността и при заболявания възникнали по време на бременността;
- осъществяване на допълнителни консултации от лекари – специалисти по акушерство и гинекология, за предоставяне на акушерска помощ на здравно неосигурени жени по искане от личните лекари;
- информация за извършване на безплатни генетични изследвания на бременни жени, извън обхвата на задължителното здравно осигуряване;
- по преценка на специалистите, се извършват и домашни посещения и медицинска рехабилитация на недоносени деца до 1 година и на деца с увреждания и хронични заболявания.
- на всички новородени се провежда слухов скрининг.

В изпълнение на Проект Бъдеще за децата функционира "Общностен център за деца и семейства Сливен – II", чиято основна цел е осигуряване предпоставки за повишаване на детското благосъстояние. Тази цел се постига посредством комбинация от политики и мерки, насочени към осигуряване на комплексни грижи и закрила на децата, подкрепа на семействата, качествено образование и здравеопазване, достъп до услуги, както и подходящи жилищни условия. Специфичните цели изпълнявани в центъра са: насърчаване на социално- икономическата интеграция на ромите; модернизиране на системите за социална закрила, включително насърчаване на достъпа до социална закрила, като се обръща особено внимание на децата и групите в неравностойно положение; подобряване на достъпността, включително за хората с увреждания, ефективността и устойчивостта на системите за здравеопазване и на услугите за полагане на дългосрочни грижи.

С помощта на екипа в центъра се извършва подпомагане достъпа до медицинска помощ на лица от уязвимите групи чрез:

„Здравна профилактика и превенция, информираност за здравното обслужване на гражданите и достъпа до здравни грижи”

-Информиране и разясняване на правата и задълженията на пациента;

-Информиране за здравните дейности, гарантирани от бюджета на НЗК;

-Информиране за медицински услуги извън обхвата на задължителното здравно осигуряване;

-Посредничество и разясняване за записване на детето в детска градина, с лични лекари за осигуряване на необходимите имунизации и документи;

-Информиране и разясняване на ползата от ваксинопрофилактиката, рисковете от ваксинопредотвратимите инфекциозни заболявания и техните усложнения;

-Идентифициране на възможни проблеми в здравето и развитието на детето;

-Подкрепа и насърчаване на здравословен начин на живот в семейството;

„Програми за превенция в най-уязвимите и маргинализирани общности"

-създаване на отворено пространство за дискусия в ромските общности за преоценка на традиционните семейни подели и практики.

-повишаване обществената чувствителност и промяна на обществените нагласи към актуални проблеми, свързани със спазване правата на детето;

-информиране за предоставяните услуги по оказване подкрепа на децата и семействата в общността

-промотиране на нова роля и добри практики на училището за развитието на интересите и стремежите на подрастващите - генератор на привлекателни алтернативи, противостоящи на предопределеното бъдеще от ранния брак и раждане.

„Услуги за ранно детско развитие - Формиране на родителски умения; Семейно консултиране и подкрепа, включително и по отношение на здравните аспекти"

-развиване на родителски умения за подобряване на грижата за бебетата и децата;

-превенция на неглижирането чрез форми за подкрепа и обучение за лица, полагащи грижа за деца в ранна възраст и членовете на техните семейства-индивидуални и групови;

-стъпки при отглеждане на новородено дете;

-консултиране и подкрепа на млада майка;

-училища за родители в подкрепа на ранно детско развитие и развиване на родителския капацитет на семейства с бебета и малки деца в риск;

-дейности, насочени към по-пълно обхващане на децата в образователната система като част от подкрепата на ранно детско развитие и ранна интервенция;

-консултиране на родителите и семействата по отношение на здравословното хранене на децата;

-консултиране по отношение особености в развитие на детето;

-формиране на обща здравна култура-превенция на полово предавани болести, хигиена, контрацепция и семейно планиране;

-съвети към бъдещи родители;

-социално консултиране и подкрепа на бъдещи и настоящи родители.

Работата на екипа осигурява възможност за по-добра социална интервенция и подкрепа на децата и техните семейства. Консултирането за възможността за ползване и на други услуги в рамките на Общностния център гарантира интегрирания подход при предоставяне на комплексни услуги. Дейността се координира и с Дирекция „Социално подпомагане", при необходимост, както и с други услуги в общността.

Регионални здравни приоритети

На основата на системния анализ на здравето на населението на Област Сливен, факторите, които го определят и необходимите действия за неговото подобряване, могат да се дефинират следните ключови области (приоритети), които са от най-голямо значение за здравето и при които съществуват най-големи възможности за подобряването му.

- първи приоритет - включва подобряване на здравето на бременните, на новородените и децата и здравето на подрастващите и младежите;
- втори приоритет - включва подобряване на здравето на лицата с повишен медико-социален риск, здравето на малцинствени и други групи, застрашени от факторите, свързани с бедността и рехабилитацията на хората с увреждания;
- трети приоритет - свързан с намаляване на преждевременната смъртност от сърдечно-съдови заболявания, болести на дихателната система, особено в детската възраст, злокачествени новообразувания и травматизма;

- четвърти приоритет - свързан с ограничаване на заболеваемостта и тежестта на боледуване от захарен диабет и други ендокринни заболявания, алергични заболявания и психични заболявания
- пети приоритет - свързан с ограничаване на заболеваемостта и смъртността от туберкулоза, инфекциозни болести, полово предавани инфекции, ХИВ и СПИН.

Целта на определянето и управлението на тези регионални приоритети е да се изгради бариера срещу негативните демографски процеси и социално-значимите заболявания, водещи до най-големи обществени загуби, изразяващи се в преждевременна смъртност, инвалидност, временна неработоспособност и високи разходи за лечение.

За изпълнението на тази цел е необходимо реализиране на **следните мерки**:

1. Насочване на дейността по профилактика и превенция на здравето на населението с приоритет за деца, жени, бременни, майки на деца до две години.
2. Осигуряване на достъпни и качествени здравни услуги по профилактика и превенция на малцинствено население, относно социално-значими заболявания.
3. Осигуряване на възможности за взаимодействие между отделните институции за оказване на медицинска помощ и превенция с цел по-висока ефективност при обслужване на хора от уязвими групи и намаляване на дискриминацията.
4. Осигуряване на допълнително обучение и професионално развитие на здравните медиатори съвместно с местната РЗИ.
5. Дейности, спомагащи за осъществяването на заложените задължителни имунизации от Националния имунизационен календар сред ромското население в общината.

4. ПРИОРИТЕТ ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

Традиционно е прието за нормално хората да притежават собствено жилище, като усилията на поколения са били именно в тази насока - да се осигури жилище както за семейството, така и за деца и внуци. Основната част от жилищата в Община Сливен са собственост на физически лица – 96 %. Около 3 % от жилищата са държавна или общинска собственост, а останалите под 1 % са собственост на търговски дружества, обществени или кооперативни организации. Структурата на собствеността ограничава в немалка степен възможностите на общинските власти да провеждат социална жилищна политика. Огромният дял частна собственост поставя с особена острота проблема за “социалните жилища”.

Въпреки че в цялата община сравнително малко семейства са картотекирани за острата си жилищна нужда, необходимостта от повече общински жилища е видима. Ограничени са възможностите за удовлетворяване на редица жилищни потребности на млади и социално слаби семейства, на лица с различна степен на увреждания. Същевременно е затруднен процеса на изграждане на нови общински жилища.

Община Сливен разполага с 437 общински жилища, като преобладаващата част от тях са концентрирани в гр. Сливен и значително по-малка част в гр. Кермен и част от по-големите села в общината. Общият брой на картотекирани в община Сливен за общинско жилище е 95, от които 6 са семейства с две и повече деца, самотни родители - 43, картотекирани лица с над 50% инвалидност - 11. Като цяло общинските жилища се нуждаят от поредица текущи ремонти, а немалка част и от основен, което обосновава тяхната неефективност понастоящем.

През 2024 година 10 общински жилища вече са напълно обновени. Ремонт на тези жилища не е правен с години. Обновените жилища са в кварталите „Българка“, „Даме Груев“, „Сини камъни“, „Република“ и „Дружба“. Във всички 10 жилища са направени настилки в помещенията: от ламинирани плоскости в спални, дневни и кухни; от плочи гранитогрес в коридори, сервизни помещения и тераси. Шпакловани и боядисани с латекс са стени и тавани. В сервизните помещения е направена облицовка от фаянсови плочи и са монтирани мивки, тоалетни гърнета, вентилатори, 80-литрови бойлери, аксесоари. В

кухните са монтирани комплект кухненски шкафове долен и горен ред. Ремонтирани са водопроводна, канализационна и електро инсталации. Сменени са ключове, контакти и осветителни тела. Подменени са входните врати, частично вътрешни врати и прозорци. Жилищата са почистени от строителни и битови отпадъци. Средствата за ремонтните дейности са осигурени изцяло от бюджета на община Сливен. Целта е всички над 400 обекта да бъдат поетапно ремонтирани.

Липсва цялостна информация за броя на семействата с деца, които имат жилищен проблем на територията на община Сливен.

Липсата на жилище е основен проблем и за младите хора, които обикновено са принудени да живеят със своите родители. За някои семейства липсата на жилище, което да осигурява сигурна и спокойна среда за децата е сериозен риск, който често е съпроводен с други фактори: дефицит на родителски капацитет, бедност, невъзможност или нежелание на родителите да осигурят подкрепа за посещаване на училище и др.

Липсата на жилище не е приоритетен рисков фактор при разработването на политики, вкл. и на национално ниво. В практиката няма услуги, които да предотвратяват допълнителните проблеми, свързани с липсата на жилище, като например за предотвратяване случаите на настаняване на дете в специализирана институция. Малка част от социалните услуги предлагат възможност за временен подслон на семейства при ясно определен водещ проблем липса на жилище, когато са налице и други проблеми.

Във всяко от населените места на територията на община Сливен /градове и села/ има обособени квартали обитавани от представители на ромската общност. Броят на жителите в тези обособени квартали е трудно определим както поради факта, че е част от общия брой на населението за съответното населено място, така и поради исторически наложилата се динамика в местоживеенето на семействата и липсата на актуално и центрирано по темата изследване.

Като цяло за обособените квартали и махали с етнически малцинства-роми във всички населени места на общината е характерно сравнителното ниското ниво на развитие на инфраструктура и жилищна среда /липсваща или крайно неподдържана пътна мрежа, липсваща или недостатъчно развита и действаща канализация, енергийна мрежа и др. В тези квартали и немалко от населените места в общината липсват детски градини. Има изградена ОДЗ в квартал „Надежда“ с капацитет 160 деца. Това обстоятелство и предвид специфичните проблеми в образованието на тези деца и ученици неминуемо водят до по-добра адаптация към училището. Обособените ромски квартали в селищата на общината са райони със структурна бедност и голям относителен дял на деца, семейства и хора в риск: трайно безработни с ниска степен на образование и професионална квалификация; непълнолетни майки; деца в риск от отпадане от училище; деца, настанени в институции; необразовани млади хора; многодетни и непълни семейства.

Новата сграда на детската градина в сливенското село Сотиря е готова през месец септември 2024 г. Изграждането на новата сграда започна през месец септември 2023 година. С приключването на дейностите, детската градина има просторен дом и всички удобства за малчуганите. Ще отпадне двусменния режим на обучение на децата от предучилищната възраст. Новата сграда е с два етажа и един – сутеренен, с разгърната застроена площ от близо 1 800 кв. м. Съобразена е с всички стандарти за безопасна и комфортна среда с мерки за енергийна ефективност, топлоизолация, светли помещения и други удобства за малчуганите. На двора се обособява голяма обща площадка за игри и събития с участието на всички деца и още шест самостоятелни площадки за всяка от групите. Средствата за строителството са около 3 млн. лева и бяха осигурени от Общината чрез Програмата на МОН за изграждане и реконструкция на детски градини и училища.

Акумулирането на икономически, образователни и етнокултурни рискови фактори оказва най-силно влияние, когато семейството живее в изолация в рамките на обособена компактна малцинствена група и изисква интегриран и многостранен подход за траен успех в решаването на проблемите.

В тези общности се възпроизвеждат и определени стереотипи (ранни бракове, ранна раждаемост, висока степен на миграция, липса на уседналост, комуникацията в семейството и общността се осъществява на език, различен от български). Всичко това често води до различни модели на социално изключване. Изготвените от Общинска администрация анализи на кварталите с предимно ромско население в населените места на общината, вкл. и на реализираното незаконно строителство, отчитат изключително високи нива във всички населени места: немалка част от жилищата в кв. Надежда и кв. Комлука в гр. Сливен, както и обособени ромски махали в селата Чинтулово, Селиминово, Сотиря, Струпец, Злати войвода, Самуилово, Гергевец, Калояново, Младово са без всички необходими строителни книжа и документи.

Не по-малко тревожни са данните и за състоянието на сградите в обособените ромски квартали, както в посочените населени места, така и във всички останали на територията на общината с обособени ромски общности. Данните отчитат, че като цяло обитаваните сгради са вариращи от паянтови до 3-етажни масивни сгради, които като цяло са технически неиздържани. Повечето от сградите са водоснабдени и електрифицирани, разположени на отворени улици. Същевременно се отчита и тенденция на изграждане на жилища по установеният ред, с всички строителни книжа.

Обособените ромски квартали в гр. Сливен са в регулация, с ПУП, който, като цяло, не се прилага при непрекъснатия процес на изграждане на нови жилищни постройки. Подобно е положението и в други населени места на общината.

В селата Чинтулово, Селиминово, Струпец, Злати Войвода, Тополчане, Гергевец, Калояново и др. обособените ромски махали заемат терени в регулация и извън регулация.

Предстоят процедури по промяна предназначението на подходящи терени за жилищни нужди и включването им в регулационните граници на населените места в общината. Това е така, защото се оказа, че за някои от селата (с. Калояново и с. Глушник) терените не отговарят на законовите условия за смяна на предназначението. Такава е извършена за с. Чинтулово и с. Самуилово.

Със средства от бюджета на Община Сливен в годините са извършени редица подобрения на съществуваща и изграждане на нова техническа инфраструктура за квартали с компактно ромско население.

Период	Дейност	Вложени средства
След 2022	Изработване на нови и изменения на действащи подробни устройствени планове с. Желью Войвода, с. Струпец, с. Мечкарево.	предстои
След 2022	Изработване на нови и изменения на действащи подробни устройствени планове на части от селата Гергевец, Трапоклово, Глушник и Калояново.	предстои

Съобразно съществуващите ресурси и в унисон с политиката на Община Сливен за реализиране на необходимите действия за решаване проблемите на кварталите с преобладаващо ромско население на територията на общината продължава процеса на изготвяне на актуални анализи и планиране на конкретни дейности, насочени към изпълнение на приоритета.

5. ПРИОРИТЕТ ЗАЕТОСТ

В Дирекция „Бюро по труда” Сливен е създадена добра организация за обслужване на лица от ромски произход.

Към 30.06.2024 г. в Дирекция „Бюро по труда” Сливен са регистрирани 839 безработни лица, които са се самоопределили като роми. Относителният им дял спрямо

съвкупност на регистрираните е 45, 4 на сто (1848, регистрирани безработни до 30.06.2024 г.).

Регистрираните безработни младежи до 29 г. от ромски произход към 30.06.2024 г. са 24 лица, което съставлява 2,8 % от всички регистрирани роми.

Регистрирани безработни лица в Община Сливен по образование – общо и безработни, самоопределили се с етнос „ромска“.

показатели	Всичко безработни лица	Етнос „ромска“
Общо	1848	839
Висше образование	196	3
Средно образование	598	21
Основно и по-ниско	1054	815

Анализите на безработицата показват, че в **образователната структура на безработните** в община Сливен преобладават лицата с основно и по-ниско образование и без професионална квалификация, а липсата на образование и професия, както и ниската квалификация, са бариери пред заетостта. С най-голяма численост безработни лица, които са се самоопределили с етнос „ромска” са лица с основно и по-ниски образование – 815, лицата със средно образование са 21, а лицата с висше образование са 3.

Мерки предприети до 30.06.2024 г.

Повишаване на конкурентостта на пазара на труда и осигуряване на заетост на ромите: общо 197 лица постъпили на работа.

Устроени на работа на първичен пазар на работа (на не субсидирани работни места) – 178 лица. Включени по Програма „Развитие на човешките ресурси“ – 19 лица.

показатели	Всичко безработни лица	Етнос „ромска“
Общо постъпили на работа	951	197
Първичен пазар	898	178
Програми за заетост	1	0
Мерки за насърчаване	0	0
Проекти на П РЧР	51	19

В Дирекция „Бюро по труда” Сливен е създадена много добра организация за устройване на работа на лица от ромски произход.

Повишаване на пригодността за заетост и квалификацията на безработни роми, чрез включване в:

показатели	Всичко безработни лица	Етнос „ромска“
Групови мероприятия за	531	246
Професионално ориентиране	267	60
Ателие за търсене на работа	161	103
Активно поведение на пазара на труда	103	83

Според експерти от Дирекция „Бюро по труда“, част от регистрираните в бюрата по труда лица от ромски произход са обезсърчени. Дълготрайната безработица често води до демотивация при търсене на заетост и безработните лица стават част от системата на социално подпомагане.

6. ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ

По данни от последното преброяване през 2021 г. като роми на територията на Община Сливен са се самоопределили 14 872 души и като цяло по отношение на тази общност се наблюдава етническа търпимост и толерантност, устойчиви в годините. Поради нарастващата численост на ромското население и традиционно наложилото се живеене в компактни обособени общности, водещо до своеобразна изолация се отчитат и негативни тенденции в отношението срещу тази общност. Основните проблеми не са рязко отличими от проблемите на ромите като цяло в страната, а именно: безработица, ниска степен на образование, липса на жилища. Независимо от отчитаната търпимост и толерантност сред населението все още се забелязва негативно отношение към ромската общност от страна на останалата част от населението. Не са редки случаите как в публичното пространство и особено в социалните мрежи се срещат коментарите с негативен заряд по отношение ромската общност и отделни нейни представители. Отчитат се нагласи, които са предпоставка за нарастване на социалното напрежение, особено в условията на икономическа и здравна криза.

Липсва официална статистика на национално ниво колко са случаите на дискриминация срещу роми и извършени престъпления срещу тях породени от омраза. Събирането на данни относно този проблем е ограничено. Съществува оскъдна информация, събирана предимно от неправителствени организации, правозащитни организации и социологически агенции. Това обстоятелство от своя страна пречи да се изработи по-адекватна оценка на актуалното положение.

Много от жалващите се идват с проблеми извън компетенцията на КЗД, други биват консултирани най-общо във връзка с условията за образуване на производство, сроковете и процедурите по образуване на преписки по подадени от тях жалби. В голяма част от случаите обаче, когато са потърсили консултация от КЗД, не се стига до подаване на жалба поради различни причини - липса на реално основание за неравно третиране или погрешно тълкуване на понятието дискриминация, отказ на самите граждани да подадат жалба поради страх от последствията, недоверие в институциите или желание проблемът им да се реши на момента, което съгласно правилата за производство е невъзможно. Понякога гражданите отказват да подадат жалба, като разберат, че правилата за производство в КЗД не предвиждат изплащане на парично обезщетение на жертвата на дискриминация, а само прекратяване на дискриминационната практика и глоба или имуществена санкция на извършителите, както и задължителни предписания към висшестоящите органи за промени в нормативната база.

От друга страна все още е слаба информираността сред населението от ромски произход за възможностите за защита правата на гражданите срещу проява на дискриминация, които дава КЗД.

През последните години, Местната комисия за БППМН- Сливен залага в Плана си за работа реализирането на превантивни програми не само на общинско, но и на училищно ниво, като предоставя възможността на всяко училище да предложи съвместни дейности, които да са съобразени със спецификата, възрастта и интересите на своите възпитаници. През последните две години участие в така разписаните програми вземат 24 до 27 училища от община Сливен.

Чрез съвместните ни дейности се обособиха клубове, ателиета и групи, в които децата да усвояват знания и умения, свързани с готварство и здравословно хранене, театрални и музикални трупи, рисуване върху текстил, шиене и други. Залага се и на превенция на отпадането от училище, мотивиране за включване в дейности на училището, като в края на годината, участниците получават избраните от училището награди. Учениците сами обособяват своите кътове за отдих и/или облагородяват територията на училището и прилежащия двор, което ги мотивира и да го опазват в последствие.

Основна цел на така планираната превантивна дейност е да се обхванат максимален брой ученици, целогодишно, и да се избегнат еднодневните мероприятия, които често не дават така очаквания ефект на превенция.

Отделно от тези целогодишни програми даваме възможност на учениците да се изявят в любимите им дейности – спорт и изкуства, като организираме:

1. Пролетен и Есенен турнир по футбол за училищата от селата в община Сливен. Провежда се вече 10 години.
2. Концерт „Преглед на изкуствата“, с възможност за включване на ученици от всички училища от община Сливен.
3. Реализиране на програми, свързани със здравословния начин на живот и усвояване на социални и хигиенни умения.
4. Конкурси за подобряване поведението и социалното включване на учениците в различни форми на изява.
5. Подпомагане изграждането на антистрес стаи и кабинети за работа с деца със СОП и/или агресивни прояви.
6. Образователни екскурзии – награди.

Успоредно с тези дейности, Комисията реализира и беседи по училищата по конкретно заявени теми от класните ръководители и/или педагогически съветник. Целта е да се откликне на конкретна заявка, която в момента е важна за климата в класа.

Взема се участие и се инициират тематични родителски срещи, свързани с проблемите при подрастващите и информиране на родителите за възможните рискове за съответната възраст и възможните мерки за реакция.

7. КУЛТУРА И МЕДИИ

На територията на област Сливен има множество НПО, които декларират дейности в сферата на етническите въпроси. В предмета им на дейност са популяризиране на ромската култура, подпомагане социалната интеграция на ромите, личностната им реализация, повишаване на здравната им култура, намаляване на престъпността, повишаване жизненото, физическото и образователното равнище на младежите в ромската общност и др.

На територията на област Сливен се провежда единственото по рода си събитие в България – „Дни на ромската култура“, организирано от Сдружение „Ромска академия за култура и образование“. Събитието представя автентичен ромски фолклор – музика, песни, танци, изкуство, театър и др. В рамките на „Дни на ромската култура“ изяви са имали национални и световно известни музиканти и изпълнители. От 2022 г. насам Община Сливен подпомага финансово програмата „Музиката вместо улицата“. В нея участват деца от ромския етнос с музикални таланти, които биват насърчавани и подкрепяни. Тя започва да дава и своите първи резултати – част от възпитаниците са вече преподаватели или работят като оркестранти в Симфоничен оркестър – Сливен.

С цел насърчаване на културното многообразие и популяризиране на ромската култура, традиции, обичаи и творчество, в културния календар на Община Сливен е включено честването на 8 април – Световен ден на ромите чрез ежегодно празнично шествие, поднасяне на цветя в река Асеновска, концерти на открито и др. в бъдеще би могло да се работи по включването и на други събития и дейности като честване на традиционни ромски празници, бележити дати, издаване на книги, сборници за историята, културата, традициите, бит, език, занаяти, видни личности, фолклор и др. През годините няколко пъти са организирани и провеждани „Дни на ромската култура”, включващи концерти с участието на ромски ансамбли, гост-изпълнители, симфоничен оркестър, духов оркестър и др.; изложби, представящи ромско изкуство и занаяти, конференции за ромска култура и идентичност. Има възможност при съвместна работа между Община Сливен и различни НПО, работещи в сферата на съхраняване на ромската култура, да се организират

и проведат поредни „Дни на ромската култура“ с по-широк обхват на традиции и изкуства и с повече участници.

Основна оперативната цел на настоящия план кореспондира с тази в Националния план, а именно подобряване на условията за равнопоставен достъп на ромската общност до обществения културен живот, съхранение и популяризиране на ромската традиционна култура, развитие и популяризиране на творчеството като фактори за културна интеграция и социално сближаване, както и преодоляване на езика на омразата и възпроизвеждането на предразсъдъци към ромите в медиите с оглед на изграждане на позитивен образ на общността. За пълноценното интегриране на ромската общност е необходимо да продължи тенденцията за съхраняване, развитие и популяризиране на специфичната етнокултура на ромите, като част от българската национална култура и създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения и културен живот на различни нива. Необходимо е да продължат да се провеждат дейности и да се реализират различни видове проекти за проучване, съхраняване и популяризиране на ромската култура и фолклор, като се представят традиционни ромски празници, бележити дати и др. Предложените мерки ще представят ролята на ромската култура, изкуство, фолклор и традиционни занаяти, за обогатяването на културното наследство и междукултурния диалог.

Всички културния събития, включени в културния календар на Община Сливен, се провеждат при свободен вход, всички граждани и гости на Сливен имат достъп до тях, без оглед на тяхната етническа принадлежност, пол, социални, възрастова и икономическа принадлежност. Именно чрез културните събития на територията на област Сливен се създават предпоставки за позитивна промяна в нагласите на обществото към приноса на ромите за културно-историческото наследство на България и промяна на негативния медиен образ на ромите, повишават се възможностите на ромското население за лесна социална, културна и икономическа интеграция.

Непознаването на ромската култура: фолклор, история, традиции, бит, нрави силно затруднява интеграционните процеси на ромите в България. Негативният медиен образ, предразсъдъците по отношение на ромската култура и традиции, затрудняват реализирането на пазара на труда и участието на ромите в обществените процеси в страната и Европа. Голяма част от представителите на широката общественост свързват ромската култура единствено и само с нискокачествени аудио и видео продукти, които запълват медийното пространство и изкривяват културната наследственост. По този начин ширещата се псевдо-култура, съпроводена с липсата на автентични културни модели за подражание и приемственост сред младите роми води до асимилация на ромските културни ценности. Засилва се анти ромското говорене и расистки пропаганди в дигиталното пространство. Негативният медиен образ към ромите засилва степента на недоверие, незачитане на културната наследственост и създава предпоставки за културна асимилация на общността. За намаляване на социалната изолация, и улесняване на социалната и икономическа интеграция на ромското население, е необходимо да се покаже по един нов и модерен начин истинското лице на ромската култура, да се създадат условия за равни възможности на пазара на труда, да се повиши информираността на ромите и широката общественост.

За борба и противодействие на проявите на „език на омразата” в печатните и електронни медии и публичната администрация е нужно да се създаде ефективна комуникационна стратегия за промяна на негативните нагласи спрямо ромите, придружена от конкретен план за действие, с предвидено финансиране, както и ясни индикатори за мониторинг, както и да се повиши капацитета (вкл. чрез увеличаване броя на наличните служители и осигуряване на тяхното обучение) на Прокуратурата, полицейските управления, и други институции да разпознават и реагират ефективно на всички форми на антиромско говорене, да се насърчи етническото разнообразие в публичната администрация, включително чрез привличане на роми като важна част от процеса. Също така да се работи в тясна връзка с НПО за насърчаване, мотивиране на млади роми да продължат образованието в сферата на

журналистиката; стимулиране на журналисти от ромски произход да работят в средствата за масова комуникация; да се създадат онлайн платформи за представяне и популяризиране на ромска култура, традиции, обичаи и творчество, добри практики и примери на успели роми; да се провеждат Кампании срещу расизма и антиромското говорене, както и обучения на теренни работници (вкл. медиатори, учители, социални и здравни работници, полицаи и др.) за ефективна работа в ромска общност.

Народните читалища са културни средища в населените места, съхраняващи традициите и обичаите. Издирват, изучават, съхраняват културно-историческото наследство и развиват фолклорното богатство. Акцент в работата им е развитието на любителското художествено творчество, пресъздаването на народните обичаи и обреди. Основна грижа на читалищното, особено в по-малките населени места, е и библиотечното обслужване. Вратите на читалищата и техните библиотеки са отворени за всички български граждани. Участието във формите на художествената самодейност в читалищата е според желанието и потребностите на гражданите, независимо от техния етнос.

Достъпът на гражданите от ромски произход до дейността на читалищата не е ограничен и всички, които имат желание, могат да се включват в нея. Едни ползват книжния фонд на библиотеките и техните компютърни зали, други участват в колективите за любителско творчество заедно с другите етноси, а трети са обособили свои колективи.

В община Сливен действат общо 54 читалища. От тях три са в квартали с компактно ромско население: едно в кв. „Комлука“ и две в кв. „Надежда“. По данни на Сдружение „Читалища“ – Сливен обособени ромски колективи в община Сливен има, освен в горепосочените читалища, още и в с. Злати войвода – за автентичен ромски фолклор и в с. Горно Александрово – за български народни танци. В част от оркестрите към други читалища участват музиканти от ромски произход – с. Тополчане, с. Гавраилово и с. Селиминово. Почти всяка година се поставя началото на танцов състав за български народни танци в читалищата в селата Селиминово и Крушаре, като се започва с голям ентусиазъм, който постепенно угасва.

В културния календар на Община Сливен присъстват множество и разнообразни прояви, свързани с културното многообразие – с международно, национално или местно значение. В част от събитията в календара участват деца и младежи от ромски произход. Сред приоритетите в общинските планове за развитие са заложени мерки за насърчаване, поддържане и обогатяване на културните традиции, обичаи и фолклор.

Като цяло се налага изводът, че възрастното население от ромски произход все още не взема голямо участие в културния живот на общината. Не така стоят нещата с децата, които посещават детска градина и училище. Те са включени, наред с останалите деца и ученици във всички прояви, свързани с честванията на различните местни и национални празници. Тези дейности благоприятстват за по-пълното приобщаване на децата от ромски произход към читалищната дейност, както и за преодоляване на изолираността им в ромските квартали.

През настоящия период Община Сливен ще продължи да поставя фокус върху ролята на културата и свързаните с нея творчески индустрии, като фактор за идентичност и сближаване, за създаването на сплотени и приобщаващи общества, за подобряване на качеството на живот на отделния гражданин и стимулиране на творческото и иновативното мислене. Всички усилия в сферата на културата ще бъдат насочени към развитие и съхранение на културното богатство и оползотворяването на потенциала му като инструмент за социално сближаване, стимулиране на творческата и иновативна мисъл, както и за генериране на икономически ползи. Важна цел е и насърчаване на културното многообразие и за съхранение и оползотворяване на богатото културно наследство, като ресурс за устойчиво развитие на общината.

8. ПЛАНИРАНИ ДЕЙНОСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ПЕРИОДА 2024 – 2027 г.

ПРИОРИТЕТ: ОБРАЗОВАНИЕ

Оперативна цел: ***Създаване на условия за осъществяване на качествено и приобщаващо образование, както и за образователна интеграция и интеркултурно образование за деца и ученици, в т.ч. за уязвими групи, включително роми.***

Подцели	Задачи	Дейности	Отговорни институции	Времеви период	Финансиране	Индикатори
Цел 1. Ефективен обхват, включване и реинтеграция на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст от уязвими групи, включително роми.						
1.Осигуряване на позитивни образователни условия за детско развитие в системата на образованието.	1.1.Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.	1.1.1 Обхващане в подготвителен клас на децата, които не владеят български език и нямат училищна готовност	РУО Училища и детски градини, Община Сливен	2024-2027 г.	Със средства по Национална програма „Заедно за всяко дете“ по Модул 1 „Подпомагане на дейността на екипите за обхват	Брой деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, записани в резултат на работата по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.
	1.2.Подпомагане на процеса на обхващане и включване в образователната система на деца и ученици, подлежащи	1.1.2 Увеличаване броя на ромските деца в системата на предучилищно образование: индивидуална работа с родителите	РУО Община Сливен Училища и детски градини,	2024-2025 г.	Със средства от Конкурсни процедури в изпълнение на Програмата за дейността на ЦОИДУЕМ	1. Брой проведени дейности за обхват и включване на деца и ученици, подлежащи на задължително предучилищно и училищно образование

	на задължително предучилищно и училищно образование от етническите малцинства.	и семействата от екипите за обхват				от етническите малцинства, с фокус върху роми; 2. Брой обхванати и включени в резултат на проведените дейности деца и ученици от етническите малцинства;
	1.3.Назначаване на образователни медиатори и социални работници в образователните институции	1.1.3 Въвеждане на длъжността „Образователен медиатор“ от ромски произход в ДГ	Училища, детски градини	2024-2025 г.	Със средства от по Национална програма „Заедно за всяко дете“	Брой назначени медиатори и социални работници в училища и детски градини
Цел 2. Осигуряване на условия за осъществяване на приобщаващо образование и образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи, включително роми.						
2. Приобщаване и приемане на родителите – роми към образователния процес и засилване на участието им в училищния живот	2.1.Допълнително обучение по учебни предмети за преодоляване на пропуски в овладяване на учебното съдържание, както и за успешно представяне на НВО и ДЗИ за ученици от уязвими групи, в това число роми.	2.1.1.въвеждане в учебната програма на допълнителни модули по български език 2.1.2.въвеждане допълнителни часове за подготовка и успешно представяне на НВО и ДЗИ за ученици от уязвими групи, в това число роми.	Училища, ИА „Програма за образование“	2024-2027 г.	Със средства по проект „Успех за теб“ по Програма „Образование“ 2021-2027 г.	Брой ученици в риск от отпадане от образование, включени в допълнително обучение
	2.2.Реализиране на форми на работа с	2.2.1. психолого-педагогическа и	Училища и ДГ, НПО		Със средства от проекти по	1. Брой включени в дейности за

	деца, ученици и родители в уязвимо положение от етническите малцинства за преодоляване на натрупани социално-педагогически дефицити в резултат на въздействие на маргинализирана семейна и/или общностна среда	социално-комуникативна подкрепа за преодоляване на натрупани социално-педагогически дефицити с деца, ученици		2024 - 2025 г.	Програмата за дейността на ЦОИДУЕМ .	преодоляване на социално-педагогически дефицити: 1.1. деца в уязвимо положение от етническите малцинства 1.2. ученици в уязвимо положение от етническите малцинства 1.3. родители в уязвимо положение от етническите малцинства. 2. Брой проведени форми за психолого-педагогическа и социално-комуникативна подкрепа за преодоляване на натрупани социално-педагогически дефицити с деца, ученици и родители.
	2.3.Реализиране на форми на взаимодействие между деца и ученици от различен етнически произход за развитие на социокултурна компетентност и	2.3.1. Занимания по интереси, насочени към усвояване на знания с елементи на гражданско образование 2.3.2. Въвеждане на форми за интеркултурно	Училища и ДГ, НПО	2024-2025 г.	Със средства от Конкурсни процедури в изпълнение на Програмата за дейността на ЦОИДУЕМ, .	1.Брой включени в различни форми на взаимодействие за социокултурна компетентност и социализация деца, ученици и родители

	ефективна социализация	образование в държавните и общинските детски градини, училища и центрове за подкрепа за личностно развитие				2. брой включени педагогически специалисти 3. брой включен непедагогически персонал 4.Брой проведени форми на взаимодействие за социокултурна компетентност и социализация на деца и ученици от различен етнически произход
	2.4.Интегрирана подкрепа (социална и образователна) за подобряване достъпа до качествено образование на децата и учениците в социално уязвимо положение от етническите малцинства	2.4.1. Осигуряване на редовна посещаемост и задържане в училищата, чрез изготвяне на програми за децата, застрашени от отпадане; 2.4.2.Осигуряване на транспорт до училищата	Училища и ДГ НПО	2024-2025 г.	Със средства от Конкурсни процедури по Програмата за дейността на ЦОИДУЕМ.	1.Брой проведени дейности за подобряване достъпа до образование чрез осигурена интегрирана подкрепа; 2.Брой получили социална и образователна подкрепа: 2.1. деца в социално уязвимо положение от етническите малцинства 2.2. ученици в социално уязвимо положение от етническите малцинства
	2.5.Кампании, събития и инициативи за преодоляване на	2.5.1. Включване на модул от знания за културата на етническите	Община Сливен,	2024-2025 г.	Със средства от Конкурсни процедури в изпълнение на	1. Брой включени в дейности за повишаване чувствителността спрямо

	дискриминационните прояви и придобиване на умения, знания и компетентности за превенция и предотвратяване на формите на дискриминация	малцинства в „Час на класа”. 2.5.2.Занимания по интереси, насочени към съхраняване и развиване на културната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства и техните връстници. 2.5.3.Създаване на клубове, сформиране на групи по свободно избираема подготовка в областта на културата, фолклора и традициите на различните етноси (танци, изкуства, традиционни занаяти), проучвания, провеждани от учениците, свързани с културната им идентичност.	НПО, образователни институции		Програмата за дейността на ЦОИДУЕМ, Общински бюджет	дискриминационни прояви и за преодоляване на съществуващи негативни етнически предразсъдъци, стереотипи и стигми деца, ученици, родители; Брой включени педагогически специалисти и непедагогически персонал. 2. Брой включени в обучителни дейности за придобиване на умения, знания и компетентности за превенция и предотвратяване на формите на дискриминация деца, ученици, родители, педагогически специалисти. 3. Брой проведени дейности за повишаване чувствителността спрямо дискриминационни прояви и за преодоляване на съществуващи

						негативни етнически предразсъдъци, стереотипи и стигми; 4. Брой проведени обучителни дейности за придобиване на умения, знания и компетентности за превенция и предотвратяване на формите на дискриминация.
Цел 3. Повишаване на качеството на образование в детски градини и училища с концентрация на деца и ученици от уязвими групи, включително роми						
3.Повишаване на образователното равнище на децата и учениците от етническите малцинства.	3.1.Провеждане на обучения за повишаване на капацитета на институциите в системата на училищното образование за осъществяване на приобщаващо образование, в т.ч. чрез квалификация на педагогическите специалисти и на непедагогическия персонал, вкл. образователните	3.1.1. Квалификационни обучения на педагогическите специалисти за прилагане на диференциран подход при обучението на учениците, които имат пропуски или срещат затруднения при овладяването на учебното съдържание	РУО, Училища, ДГ, Изпълнителна агенция „Програма за образование	2024-2027 г.	Със средства по Програма „Образование“ 2021-2027 г. по проект „Успех за теб“	Брой проведени обучения за педагогически специалисти и непедагогически персонал, в това число образователни медиатори и/или социални работници

	медиатори и/или социални работници					
	3.2.Обучение на образователни медиатори за ключови компетентности	3.2.1.Включване на медиаторите в обучения за ключови компетентности	РУО, училища, ДГ, Община Сливен	2024-2025 г.	ЦОИДУЕМ Швейцарско-българска програма за сътрудничество	Образователни медиатори преминали обучителни курсове за ключови компетентности
	3.3.Обучение на педагогически специалисти за работа в екип при взаимодействие с уязвими групи		РУО, училища,	2024-2025 г.	Швейцарско-българска програма за сътрудничество	Обучени педагогически специалисти за екипна работа с уязвими групи
	3.4.Обучение на образователни медиатори, помощник на учителя, социални работници в образованието и помощник-възпитатели в детските градини за работа в екип при взаимодействие с уязвими групи		РУО, ДГ	2024-2025 г.	ЦОИДУЕМ Швейцарско-българска програма за сътрудничество	Обучени образователни медиатори, помощник на учителя, социални работници в образованието и помощник-възпитатели за екипна работа
Цел 4. ***Съхраняване и развиване на културната идентичност на децата и учениците с различни етнокултурни маркери, включително роми чрез утвърждаване на интеркултурното образование, като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система***						
4.Повишаване на интеркултурното образование,	4.1.Умения, знания и компетентности за реализиране на		РУО, Училища, ДГ	2024-2025 г.	Със средства от проекти по Програмата за	1.Брой организирани обучителни дейности с педагогически

като част от модернизацията на българската образователна система	интеркултурно образование от педагогическите специалисти и непедагогически персонал в системата на предучилищното и училищно образование				дейността на ЦОИДУЕМ	специалисти и непедагогически персонал ; 2. Брой обучени .педагогически специалисти и непедагогически персонал
	4.2.Формиране на знания, умения, нагласи и ценности за интеркултурна компетентност в децата и учениците	4.2.1.Провеждане на извънкласни форми и дейности в учебните заведения	Училища, ДГ, РУО	2024-2025 г.	Със средства от Програмата за дейността на ЦОИДУЕМ	1 Брой включени в дейности за формиране на интеркултурна компетентност деца и ученици. 2. Брой реализирани форми за формиране на знания, умения, нагласи и ценности за интеркултурна компетентност.
	4.3.Извънкласни дейности с деца и ученици от етническите малцинства с елементи на гражданско образование, насочени към усвояване на умения, знания и социокултурни	4.3.1.Извънкласни дейности с деца и ученици от етническите малцинства с елементи на гражданско образование	Училища, ДГ,	2024-2025 г.	Проекти ЦОИДУЕМ	1. Брой включени в извънкласни дейности, насочени към усвояване на умения, знания и социокултурни компетентности с елементи на гражданско образование деца, ученици, родители; педагогически специалисти;

	компетентности за откриване и култивиране на собственото „АЗ“, формиране на чувство за идентичност, национално самосъзнание и толерантно отношение към индивидуалните и културните различия					непедагогически персонал. 2. Брой проведени извънкласни дейности за усвояване на умения, знания и социокултурни компетентности с елементи на гражданско образование.
	4.4.Занимания по интереси, междуучилищни дейности, изнесени занимания в реална среда, културно-образователни инициативи, вкл. популяризиращи четенето и професионалното ориентиране		Училища, детски градини, НПО, читалища	2024 - 2027 г.	Средства процедура „Утвърждаване на интеркултурното образование чрез култура, наука и спорт“ на Програма „Образование“ 2021 – 2027 г.	Брой деца и ученици от предучилищното и училищното образование от уязвими групи, получили подкрепа
Цел 5. Ефективно взаимодействие „образователна институция – семейство“ с фокус върху родители от уязвими групи, включително роми, за повишаване значимостта на образованието чрез промяна на нагласите.						
5.Ограмотяване на неграмотни и	5.1.Приобщаване на родители от уязвими групи, включително	5.1.1. Провеждане на образователни консултации и	Училища, РУО, ДГ,	2024 – 2027 г.	Със средства от държавния бюджет по	Брой детски градини и училища, в които се реализират дейности за

малограмотни възрастни роми	роми, към училищния живот и мотивирането им за образованието на техните деца.	методическа подкрепа за формиране и развитие на родителски умения 5.1.2.Провеждане на мотивационни кампании за насърчаване на родителите за пълноценно включване в образователния процес	Община Сливен		Национална програма „Заедно за всяко дете”, Модул „Добри практики за взаимодействие с родителите на институциите от предучилищното и училищното образование“ и Модул3 „ „Партньорски модел за включване в образователната система на деца и ученици в риск от отпадане“ Със средства по Програма „Образование“ 2021-2027 г. „Обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в предучилищното образование“ – и проект „Успех за теб“	взаимодействие с родители; Брой родители, вкл. роми, подкрепени за включване в мултикултурна образователна среда

	5.2.Дейности с родители (обучения, иновативни родителски срещи, срещи в общности, кампании, културни мероприятия), насочени към подобряване на взаимодействието „образователна институция – семейство“ с цел ефективна образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства и етнокултурните общности.	5.2.1. Организиране на кампании за повишаване на осведомеността на родителите относно нуждата от интегрирано обучение 5.2.2. Привличане на родителите в училищния живот чрез създаване на обществени съвети, училищни настоятелства и включването им в съвместни мероприятия – екскурзии, концерти, спортни срещи 5.2.3. Изготвяне на програма за работа с родители в детските градини и училищата	Училища, ДГ НПО, Община	2024 – 2025 г.	Проекти по Програмата за дейността на ЦОИДУЕМ	1.Брой проведени дейности с родители - обучения; иновативни родителски срещи; срещи в общността; кампании; културни мероприятия. 2.Брой родители /от тях от етническите малцинства/ и етнокултурните общности, включени в дейности за ефективна образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства и етнокултурните общности.
	5.3.Обучение за ключови компетентности: „Лични, социални и умения за учене” от Рамката на ключовите		РУО, Училища, ДГ, Община, НПО	2024 г.	Проект „Изграждане на капацитет за образователно и социално включване“	Обучени образователни медиатори, помощници на учителя, помощник-възпитатели от ромски произход и учители за ключови компетентности

	компетентности за учене през целия живот. Умения за работа в екип с уязвими групи-Непедагогически персонал и учители				Национално съфинансиране, Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобрено включване на уязвимите групи“, финансиран от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство	

ПРИОРИТЕТ: ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Оперативна цел: ***Осигуряване на равен достъп до качествено обществено здравеопазване и подобряване на здравословното състояние на населението в обособените уязвими общности, с концентрация на бедност.***

Подцели	Задачи	Дейности	Отговорни институции	Времеви период	Финансиране	Индикатори
Цел 1: Подобряване на майчиното и детското здравеопазване в обособените уязвими общности, с концентрация на бедност						
1.Намаляване на детската смъртност и повишаване	1.1. Акушеро-гинекологичните прегледи с мобилни кабинети в	1.1.1. Осъществяване на гинекологични прегледи с мобилни кабинети на здравно неосигурени жени насочени от	МЗ, РЗИ, здравни медиатори, Община	2024 г. - 2027 г.	Държавен бюджет; Общински бюджет	Брой осъществени АГ прегледи с мобилни кабинети в населени места с

обхвата на аг прегледи	населени места с компактно ромско население и назначаване на цитологични и микробиологичн и изследвания.	различни структури или дошли сами; 1.1.2. Активно съдействие от страна на здравните медиатори за осигуряване на достъп до здравни услуги; 1.1.3. Прегледи, осъществявани от АГ специалист влючват: - проба за цитонамазка - микробиологично изследване - изписване/ поставяне на контрацептиви - отстраняване на спирала при необходимост				компактно ромско население. Брой назначени цитологични и микробиологични изследвания. Брой изписани или поставени контрацептиви
2.Подобрява не достъпа на деца до здравна помощ	2.1.Обхват на деца без общопрактикува щи лекари открити от здравните медиатори	2.1.1.Активно съдействие от здравните медиатори, включващо търсене и придружаване на деца и техните родителите от общността без общопрактикуващи лекари	Община, здравни медиатори	2024 г. - 2027 г.	Делегиран бюджет (в рамките на делегирания бюджет за дейността на ЗМ)	Брой регистрирани деца без общопрактикуващ лекар.
3.Подобрява не на профилактич ните дейности за деца	3.1.Профилактич ни прегледи на деца с мобилни педиатрични кабинети	3.1.1.Активно съдействие от здравните медиатори, включващо търсене и придружаване на деца и техните родителите от общността 3.1.2.Провеждане на беседи за родители, относно значението на профилактиката,	МЗ, РЗИ, здравни медиатори, Община	2024 г. - 2027 г.	Държавен бюджет	Брой извършени профилактични прегледи на деца с мобилни педиатрични кабинети

		здравословното хранене и отглеждане на малко дете.				
4.Подобряване на здравната грижа за бременни и майки на деца от 0-3 г.	4.1.Специализирана патронажна грижа за бременни жени и майки на деца от 0-3 години в особено уязвими общности.	4.1.1.Извършване на патронаж на рискови семейства, бременни и млади майки.	МЗ, НПО	2024 г. - 2027 г.	Държавен бюджет	Брой обхванати бременни и семейства с деца от 0-3 години с патронажна грижа.
Цел 2: Подобряване на достъпа до качествено обществено здравеопазване на лица намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост						
5.Подобряване достъпа до здравни услуги и осъществяване на превенция за соц.значими заболявания	5.1.Превенция и контрол на ХИВ, анонимно и безплатно консултиране, изследване за ХИВ и сексуално предавани инфекции в КАБКИС и мобилни медицински кабинети.	5.1.1. Осъществяване на дейности по промоция на здравето, здравно информационни кампании включващи: - превенция на инфекциозни заболявания - семейно планиране - сексуално и репродуктивно здраве - разпространяване на здравно информационни материали сред общността - здравно информационни беседи 5.1.2. Придружаване на пациенти до болници и	МЗ, РЗИ, НПО, КАБКИС, лечебни заведения, здравни медиатори	2024 г. - 2027 г.	Държавен бюджет, НППКХС	Брой лица достигнати с услуги за превенция на ХИВ /СПИН/

		съдействие при попълване на документи при необходимост				
6.Подобряване на здравния контрол върху соц. значими заболявания	6.1.Подобряване контрола на туберкулозата сред ромската общност, провеждане на скрининг, изследване за туберкулоза, подкрепа в процеса на лечение.	6.1.1. Дейности по подобряване контрола на туберкулозата сред ромската общност чрез провеждане на скрининг за риска, придружаване и изследване за туберкулоза, подкрепа в процеса на лечение.	МЗ, РЗИ, НПО, лечебни заведения	2024 г. - 2027 г.	Държавен бюджет Според бюджета на НП за превенция и контрол на туберкулоза	Брой лица обхванати със скрининг за риска от туберкулоза
7.Подобряване обхвата на мобилните кабинети за прегледи и изследвания за соц. значими заболявания	7.1.Прегледи и назначаване на изследвания за социално значими заболявания с мобилни кабинети – флуорографи, ехографи и клинични лаборатории.	7.1.1.Извършване на профилактични прегледи от специалист пулмолог, и провеждане на изследване с мобилен флуорограф с последващо интерпретиране на резултата.	МЗ, РЗИ, здравни медиатори	2024 г. - 2027 г.	Държавен бюджет	Брой проведени прегледи и изследвания за социално значими заболявания с мобилни кабинети – флуорографи, ехографи и клинични лаборатории.
Цел 3: Намаляване на стигмата и дискриминацията на хора от уязвими групи						
8.Подобряване инфомиранос	8.1.Информационни кампании и кампании за	8.1.1.Изготвяне на информационни табла, обозначителни табели,	МЗ, РЗИ, НЦОЗА	2024 г. - 2027 г.	Държавен бюджет; Според	Брой проведени инфпрмационни кампании и

тта на ромското население относно соц. значими заболявания	предоставяне на нископрагови и мобилни услуги за превенция за ХИВ/СПИН, вирусни хепатити и туберкулоза	информационни материали и брошури, обучителни семинари			бюджета на НП за превенция и контрол на ХИВ/СПИН	кампании за предоставяне на нископрагови и мобилни услуги за превенция за ХИВ/СПИН, вирусни хепатити и туберкулоза
Цел 4: Развитие на концепцията за здравна медиация						
9.Подобряване на здравното обслужване чрез обучения за професионално развитие	9.1.Обучение за професионално развитие на здравни медиатори-съгласно чл.7, ал.4 от Наредба №1/19.08.2020 г. за изискванията за дейността на здравните медиатори.	9.1.1.Организиране на минимум две допълнителни обучения за професионално развитие на година, едното от които е в специализирана администрация на съответната РЗИ	МЗ, РЗИ, Община, НПО	2024 г. - 2027 г.	Държавен бюджет	Брой квалифицирани здравни медиатори
Цел 5: Осигуряване на устойчиво изпълнение на политиката по предпазване от ваксинопредотвратими заразни заболявания с цел повишаване на обхвата на подлежащите лица по националния имунизационен календар и поддържане на висок имунизационен обхват.						
10.Подобряване на здравната култура на	10.1.Разяснителни кампании за необходимостта от ваксиниране на населението със	10.1.1.Инициране на беседи/разговори относно необходимостта от задължителните имунизации и рисковете от пропускането им.	РЗИ, ЗМ, Община, ОПЛ	2024 г. - 2027 г.	Държавен бюджет	Брой проведени кампании за разясняване на необходимостта от ваксиниране на населението със

ромското население	задължителни имунизации по Националния имунизационен календар и за ползите от препоръчителните имунизации	10.1.2.Съдействие на общопрактикуващите лекари за откриване и придружаване на хора без имунизации, съгласно Националния имунизационен календар.				задължителните имунизации

ПРИОРИТЕТ: ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

Оперативна цел: ***Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура и инфраструктура за публични услуги***

Подцели	Задачи	Дейности	Отговорна институция	Времеви период	Финансиране	Индикатори
1. Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура	1.1.Подобряване на жилищните условия в квартали с компактно ромско население на територията на общината	1.1.1 Оценка на нуждите от подобряване състоянието на ромските квартали по отношение на инженерната инфраструктура 1.1.2 Разработване на общинска програма за подобряване на жилищните условия в	Община Сливен	2024-2027г.	Донорски програми, ЕСФ, ОП, Общински бюджет	- Извършена оценка на нуждите; - Разработена общинска програма

		квартали с компактно ромско население				
	1.2. Отреждане на нови територии за жилищно строителство с възможности за деконцентриране на компактните и обособени ромски квартали	1.2.1.Идентифициране на подходящи терени	Община Сливен	2024-2027г.	Общински бюджети	Брой терени
	1.3. Създаване на кадастрални карти и кадастрални регистри на територии, включващи зони с компактно ромско население	1.3.1. Изработване на специализирани карти	Община Сливен	2024-2027г.	Донорски програми, ОП.	Площ (в ха) на създадени специализирани карти
	1.4. Актуализация /изработване на подробни устройствени планове на съществуващи и новоотредени терени	1.4.1. Актуализация на ПУП на съществуващи терени 1.4.2. Изработване на ПУП на новоотредени терени	Община Сливен	2024-2027г.	Донорски програми, ОП, Общински бюджет	- Площ (в ха) на актуализирани ПУП; - Площ (в ха) на изработени нови ПУП
	1.5. Проектиране и изграждане на техническа инфраструктура	1.5.1. Проектиране на техническа инфраструктура -водоснабдяване -канализация -улична мрежа -благоустрояване	Община Сливен	2024-2027г.	Държавен бюджет, Донорски програми, Оперативни програми и др.	- Брой изработени инвестиционни проекти

		1.5.2. Изграждане на обекти от техническата инфраструктура			Общински бюджет	
	1.6. Изграждане на социални жилища	1.6.1. Проучване на терени в населени места за изграждане на нови социални жилища	Община Сливен, МРРБ	2024-2027г.	Държавен бюджет, ОП и др., Общински бюджет	-Извършено изследване и осигурени терени; - Изградена инфраструктура
	1.7. Осигуряване на алтернативно жилищно настаняване в случай на принудително изваждане на уязвими ромски семейства от домовете, които обитават	1.7.1. Осигуряване на алтернативно жилищно настаняване, в случай на принудително изваждане на уязвими ромски семейства от домовете, които обитават	Община Сливен	2024-2027г.	Държавен бюджет, Донорски програми, ОП и др. Общински бюджет	- Брой настанени домакинства и семейства
	1.8. Реконструкция на обекти на социалната инфраструктура за целите на образованието, културата и др.	1.8.1. Реконструкция на обекти на образователната инфраструктура 1.8.2. Реконструкция на обекти на културната инфраструктура 1.8.3. Реконструкция на обекти на социалната инфраструктура	Община Сливен	2024-2027 г.	Държавен бюджет, Донорски програми, ОП и др. Общински бюджет	- Брой проекти; - Брой реконструирани обекти; - Брой ползватели

ПРИОРИТЕТ: ЗАЕТОСТ

Оперативна цел: ***Равнопоставен достъп и подобряване реализацията на ромите на пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях; намаляване на социалните неравенства и активното им социално приобщаване***

Подцели	Задачи	Дейности	Отговорна институция	Времеви период	Финансиране	Индикатори
Цел 1. Насърчаване на заетостта чрез мотивиране, професионално ориентиране и обучение на безработни лица						
1. Осигуряване на достъп на ромите до различни инструменти за мотивирано активно поведение на пазара на труда, професионално ориентиране и обучение на безработни лица	1.1. Повишаване на пригодността за заетост и квалификацията на безработни роми.	1.1.1. Мотивиране за активно поведение на пазара на труда групови срещи за активно поведение на пазара на труда и участие в Ателие за търсене на работа.	АЗ	2024-2027г.	Държавен бюджет за активна политика на пазара на труда	Брой лица самоопределили се като роми, мотивирани за активно поведение на пазара на труда/за търсене на работа
		1.1.2. Професионално ориентиране (групово)	АЗ	2024-2027г.	В рамките на бюджета на отговорната институция за съответната година	Брой лица включени в професионално ориентиране
		1.1.3. Организиране на обучение за придобиване на професионална квалификация вкл. за стартиране на собствен	АЗ	2024-2027г.	Държавен бюджет за АППТ за съответната година	Брой лица включени в обучение за придобиване на професионална квалификация и/или ключова компетент-ност

		бизнес и/или на ключова компетентност				
Цел 2: Осигуряване на заетост, вкл. чрез предприемачество на лица от ромски произход						
2. Конкретни механизми за осигуряване на устойчива заетост на ромите.	2.1. Насърчаване на заетостта, вкл. чрез предприемачество на безработни самоопределили се като роми, чрез включване в програми и мерки по реда на ЗНЗ, в рамките на НПДЗ и ПРЧР 2021-2027	Осигуряване на заетост чрез: а) Предприемачество на безработни самоопределили се като роми, б) Включване в програми и мерки по реда на ЗНЗ, в рамките на НПДЗ. в) Включване в програми по ПРЧР 2021-2027	АЗ	2024-2027г.	Държавен бюджет за АППТ за съответната година	Брой лица самоопределили се като роми с осигурена субсидирана заетост
	2.2. Насърчаване на заетостта на първичния пазар на труда (извън мерки и програми)	Насочване към СРМ на първичен пазар.	АЗ	2024-2027г.	Работодатели, заявяващи СРМ на първичен пазар.	Брой лица самоопределили се като роми с осигурена заетост на първичния пазар на труда
Цел 3: Активиране на безработни в неравностойно положение на пазара на труда и икономически неактивни лица, чрез насърчаване на трудовото медиаторство и предоставяне на интегрирани услуги по заетост и социално подпомагане						
3.Насърчаване на трудовото медиаторство	3.1.Трудово медиаторство предоставяно от лица самоопределили се като роми.		АЗ	2024-2027г.	Държавен бюджет за АППТ	Брой лица с осигурена заетост като трудови посредници от ромски произход От тях с повишен капацитет и умения

						За работа с целевата група
	3.2. Активиране на икономически неактивни лица от дейността на трудовите посредници - ромски и младежки медиатори		АЗ	2024-2027г.	Държавен бюджет за АППТ	Брой активирани лица, от ромски произход от работата на трудовите посредници - ромски медиатори Брой активирани младежи (NEETs) от ромски произход от работата на младежките медиатори
	3.3. Инициативи, насърчаващи активирането на безработни и икономически неактивни лица		АЗ	2024-2027г.	Държавен бюджет за АППТ	Брой лица, започнали работа в резултат от проведени трудови борси, дни на работодателя и мобилни бюра по труда

ПРИОРИТЕТ: ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ

Оперативна цел: ***Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на "език на омразата".***

Подцели	Задачи	Дейности	Отговорна институция	Времеви период	Финансиране	Индикатори
1. Подобряване на ефективността на работа на полицейски служители	1.1.Повишаване на квалификацията за ефективна дейност	1.1.1 Запознаване и разясняване на Наредбата за	Община Сливен и РПУ гр.	2024-2027г.	Бюджет на МКБППМН	- Брой полицейски служители,

в мултиетническа среда при спазване на стандартите по правата на човека	на полицейски служители в мултиетническа среда	обществения ред на територията на Община Сливен сред ромското население. Запознаване и разясняване на Закона от защита срещу дискриминацията. 1.1.2. Превантивна работа на полицията и обществеността, съвместно планиране, работни срещи срещу разпространението на наркотици в кварталите със смесено население 1.1.3.Обучение по правата на човека и правата на децата в училище	Сливен, представители на общността			обучени да работят в мултиетническа среда; - Брой беседи; - Брой работни срещи и лица участвали в тях; - Брой обучени лица; - Брой проведени обучения
2. Подобряване на ефективността на работа на МКБППМН по отношение на деца в мултиетническа среда	2.1. Усилване на дейността на МКБППМН чрез включване на представители на общността или НПО в дейността.	2.1.1. Разработване на програма с придружаваща презентация за толерантността и недискриминирането на различните от нас. 2.1.2. Разработване на програма с придружаваща презентация за законите в Р България	Община Сливен, МКБППМН РПУ Сливен,	2024-2027г.	Бюджет на МКБППМН	-Брой изнесени презентации сред учениците от обществени възпитатели по изготвен график; -Брой регистрирани случаи

		2.1.3. Работа с училища при подадени сигнали за случаи на дискриминация				

ПРИОРИТЕТ: КУЛТУРА

Оперативна цел: ***Подобряване на условията за равнопоставен достъп на ромската общност до обществения културен живот, съхранение и популяризиране на ромската традиционна култура, развитие и популяризиране на творчеството като фактори за културна интеграция и социално сближаване. Преодоляване на езика на омразата и възпроизвеждането на предразсъдъци към ромите в медиите с оглед на изграждане на позитивен образ на общността***

Подцели	Задачи	Дейности	Отговорна институция	Времеви период	Финансиране	Индикатори
Цел: 1 Съхраняване и популяризиране на традиционната култура на ромската общност, насърчаване на творческото развитие на представители на общността, стимулиране на ромската общност за активно участие в обществения културен живот и насърчаване на междукултурния диалог						
1. Постигане на устойчивост в резултатите на културната интеграция	1.1. Разработване на раздел „културна интеграция” в плана за управление на Община Сливен и плана за развитие на община Сливен	1.1.1. Разработване и реализиране на програми за културна и социална интеграция на общинско ниво, като част от общински програми за развитие	Община Сливен, Читалищата НПО, библиотеки	2024 – 2027г.	Международни програми, ОП Бюджети на читалища, донорски програми Общински бюджет Държавен бюджет	Брой реализирани дейности
2. Съхраняване, развитие и популяризиране на специфичната етнокултура на ромите, като част от българската национална култура и	2.1. Създаване на условия за неформално и самостоятелно учене чрез библиотеките	2.1.1. Насърчаване участието на читалищните библиотеки в реализирането на целите на Програма	Община Сливен, Читалища, НПО, библиотеки	2024 – 2027г.	Международни програми, ОП, Бюджети на читалища, донорски програми, Общински бюджет,	- Брой обхванати библиотеки извън включени в програмата; -

създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения и културен живот на различни нива		„Българските библиотеки – място за достъп до информация за всеки”, в кварталите и селата с преобладаващо и изцяло ромско население 2.1.2. Подпомагане процеса на усвояване на български език, утвърждаване на трайни навици за четене и учене чрез създаване в читалищата на неформални групи от деца и организиране на забавни и занимателни дейности и състезания			Държавен бюджет	Брой създадени групи; -Проведени дейности
	2.2.Повишаване на възможностите за съхраняване на ромските традиции и култура, неформално образование и достъп до култура чрез читалищата	2.2.1. Подпомагане институционалното, материалното и техническо укрепване на читалищата в кварталите и селата с почти изцяло ромско население, като модерни центрове за развитие на местната общност	Община Сливен, Читалища, НПО	2024 – 2027г.	Международни програми, ОП, Бюджети на читалища, донорски програми, Общински бюджет, Държавен бюджет	- Брой подкрепени читалища по програми на Министерството на културата; - Брой подкрепени читалища по програми за развитие на

		2.2.2. Привличане на даровити деца в читалищата със смесено и почти изцяло ромско население, чрез създаване и развитие на музикални школи и оркестри 2.2.3. Привличане на деца и младежи в читалищата от кварталите и селата със смесено и почти изцяло ромско население, чрез включването им в работещи школи и колективи за ромски и български народни танци				читалищното дело в общината
	2.3. Проучване, съхраняване и популяризиране на ромската култура и фолклор и развитие на любителското творчество	2.3.1.Популяризиране на ромската култура, чрез включване на културни събития в културния календар на Община Сливен - 8 април - Международен ден на ромите, Васий, Хедерлези, Дни на	Общината Читалищата НПО	2024 – 2027г.	Международни програми, ОП Бюджети на читалища, донорски програми Общински бюджет Държавен бюджет	- Брой създадени и работещи школи, оркестри, танцови колективи и др. форми; - Брой привлечени във формите деца;

		ромската култура и др. 2.3.2. Честване и отбелязване на традиционни ромски празници 2.3.3. Провеждане на „Дни на ромската култура”, включващи концерти с участието на ромски ансамбли, гост-изпълнители, симфоничен оркестър, духов оркестър и др.; изложби, представящи Ромско изкуство и занаяти, конференции за ромска култура и идентичност 2.3.4. Провеждане на Национален поетичен конкурс на името на Усин Керим. 2.3.5. Издаване на Културен календар "Празниците на ромите", в който да се представят традиционните ромски празници, бележити дати 2.3.6. Проучване и популяризиране на автентичния ромски				- Брой културни събития, свързани с ромската култура, включени в културния календар на общината; - Брой сформирани групи за автентичен фолклор; -Брой участници в групите; - Брой участия в регионални и национални фолклорни събори

		фолклор, чрез привличане на възрастните – носители на фолклора в различни форми на читалищна дейност – сформиране на групи за автентичен фолклор и представянето им на регионални и национални фолклорни събори				
	2.4. Подпомагане на млади ромски таланти.	2.4.1. Издирване на млади ромски таланти и представянето им за стипендии по програмата на МК 2.4.2. Подпомагане на млади ромски таланти чрез Наредбата на Община Сливен за подпомагане на талантливите деца	Община Сливен, Читалища, НПО	2024 – 2027г.	международни програми за култура, ОП, бюджети на читалища, донорски програми, общински бюджет, държавен бюджет	- Брой деца, получили стипендия по програмата на МК и подпомогнати по други програми; - Брой деца, получили стипендии по Наредбата
3. Читалището – обединяващ център за културна и социална интеграция на ромите в местната общност.	3.1. Подпомагане на процеса за културна интеграция и социализация на младите ромски семейства.	3.1.1. Създаване в читалищата на неформални групи и организиране на лектории за културна приемственост. 3.1.2. Насърчаване на читалищата за	Община Сливен, читалища НПО	2024 – 2027г.	международни програми за култура, ОП, бюджети на читалища, донорски програми, общински бюджет,	- Брой обхванати ромски семейства; - Брой проведени лектории и

		изготвяне и защита на проекти, насочени към усвояването на традиционни занаяти от младите роми. 3.1.3. Организиране на арт –работилници, базари на сувенири, изделия и предмети, изработени от участниците в тях и др.			държавен бюджет	практически занятия; - Брой реализирани проекти; - Брой обхванати в програмите роми; - Брой на организираните събития; - Брой на привлечените деца и младежи
4. Противодействие на проявите на „език на омразата” в печатните и електронни медии.	4.1. Създаване на ефективна комуникационна стратегия за промяна на негативните нагласи спрямо ромите, придружена от конкретен план за действие, с предвидено финансиране, както и ясни индикатори за мониторинг.	4.1.1.Изготвяне на антидискриминационен и антирасистки план за действие, с участието на основните заинтересовани страни – държавните институции, неправителствените организации и други, които да вземат участие както в подготовката, така и в прилагането на плана. 4.1.2.Повишаване на капацитета на	Община Сливен, читалища, НПО	2024 – 2027г.	международни програми за култура; ОП, Бюджети на читалища, донорски програми, общински бюджет, държавен бюджет	- Изготвени план за действие; - Брой обучени експерти, служители; - Брой включени роми в публичната администрация

		Прокуратурата, полицейските управления и други институции да разпознават и реагират ефективно на всички форми на антиромско говорене. 4.1.3.Насърчаване на етническото разнообразие в публичната администрация, включително чрез привличане на роми като важна част от процеса.				
	4.2. Подпомагане на проекти и програми, насочени към представяне на ромската общност и предотвратяване на „езика на омраза“	4.2.1.Насърчаване, мотивиране на млади роми да продължат образованието в сферата на журналистиката; 4.2.2. Насърчаване, мотивиране и стимулиране на журналисти от ромски произход да работят в средствата за масова комуникация. 4.2.3.Създаване на онлайн платформи за	Община Сливен, НПО	2024 – 2027г.	международни програми за култура; ОП Бюджети на читалища, донорски програми, общински бюджет държавен бюджет	-Брой включени роми в средствата за масова комуникация; - Брой роми завършили специалност «журналистика » във ВУЗ; - Брой създадени онлайн платформи;

		представяне и популяризиране на ромска култура, традиции, обичаи и творчество, добри практики и примери на успели роми. 4.2.4.Обучение на теренни работници за ефективна работа в ромска общност; 4.2.5. Кампании срещу расизма и антиромско говорене.				- Брой обучени теренни работници; - Брой проведени кампании

9. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Изпълнението на настоящия План за действие следва да доведе до повишаване нивата на ефективни партньорства и сътрудничество на всички заинтересовани страни - местна власт, ромска общност, нестопански организации за реализиране и решаване на идентифицирани проблеми на хора и общности в уязвимо положение на територията на община Сливен. Същевременно изпълнението на Плана за действие ще създаде необходимите институционални предпоставки за предприемане на целенасочени действия и реализация на програми и политики, целящи пълноценното приобщаване на ромската и други общности в сходно положение, както и повишаване качеството на техния живот.

От друга страна, настоящият План за действие и неговото изпълнение концентрира значителен ресурс за изпълнение на планираните дейности, като е израз на политиката на общинското ръководство и неправителствения сектор за максималното му използване за постигане на планираните цели и дейности.

Чрез Планът за действие ще се създаде и необходимата институционална основа за планиране и реализиране на значителни ресурси за общината в следващия програмен период до 2027г., които ще допринесат за реалното изпълнение на планираните цели, мерки и дейности и като цяло ще повишат качеството на живот не само на идентифицирани уязвими общности, а и на общината като цяло.

В резултат от изпълнението на Плана за действие и към края на периода на изпълнението му се очакват резултати в следните направления:

- Повишаване качеството на образование на децата от уязвимите групи;
- Създаване на необходимите условия за устойчивост на процесите на интеграция;
- Ограничаване на отпадналите от образователната система ученици;
- Увеличаване броя на завършилите основно и средно образование;
- Увеличаване на посещаемостта на учебни занятия от ученици, застрашени от отпадане, вкл. и от уязвими общности;
- Ограничаване нивата на неграмотност сред младите роми;
- Придобиване на професионални умения от широк кръг лица;
- Намаляване нивата на безработицата в общината;
- Намаляване нивата на ранните раждания;
- Подобрен достъп на лица от етнически малцинства и др. до здравни и профилактични услуги;
- Отреждане на нови терени за строеж на жилища, детски и спортни площадки;
- Значително подобряване на инфраструктурата в обособените квартали;
- Съхранение и разпространение на културната идентичност;
- Повишаване на информираността на общността за политиките на ЕС, насочени към интеграционните процеси;

10. МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Оценката на изпълнението на Плана за действие ще се осъществява от Областен съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси (ОССЕИВ) чрез мониторинг и прилагане на различни форми за наблюдение и оценка.

Мониторингът се осъществява чрез систематично събиране и анализиране на информация, както и съгласуване на мерките по плановия документ. Община Сливен ще включи

заинтересованите страни в осъществяването на оценката и наблюдението. На база тези функции основните методи на мониторинга са:

- ❖ Отчитане на изпълнението на заложените дейности по приоритетите на плана в административен мониторингов доклад;
- ❖ Формиране на коригиращи мерки, с оглед изпълнението на заложените дейности по приоритетите на плана;
- ❖ ОССЕИВ координира и обобщава получената информация в доклада;
- ❖ Докладът се представя за одобрение пред ОССЕИВ;
- ❖ Докладът се приема от Областния съвет.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Планът за действие на Община Сливен за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация 2024-2027 г. е неразделна част от Областната стратегия за интегриране на ромите на област Сливен 2021-2030г. и се основава на приоритетите, формулирани в Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2021-2030).

Планът за действие е документ, концентриращ усилията на отговорни институции, неправителствения сектор и активни групи на местно ниво да планират и реализират конкретни цели и дейности, насочени към изпълнение на политиките за социална интеграция на ромите, както и на други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация на територията на община Сливен. Въз основа на дефинирани национални приоритети са планирани мерки и обединени ресурси за разрешаване на идентифицирани проблеми и удовлетворяване потребности на специфични уязвими групи от населението на общината.

За изпълнението на Плана за действие на Община Сливен за равенство, приобщаване и участие на ромите от съществено значение е сътрудничеството на всички пряко ангажирани институции на регионално и местно ниво с представители на неправителствени организации и на ромската общност.

Планът за действие на Община Сливен е отворен документ, който подлежи на допълване и актуализиране.